

4. Láthatár

Idegennyelv-választás és az idegen nyelvek tanulásának sorrendje

5. Diákszemmel

Két idegen nyelv kell az érvényesüléshez – A csíkszeredai Márton Áron Gimnázium 12. B osztályos diákjainak véleménye

15. Láthatár

Négy pedagógiai közmondás – Fodor László írása

16. Szórvány

Új köntösbe öltözik a nagyenyedi kollégium – Pap Melinda írása

17. Láthatár

Ajándékokat követelt a szülőktől a tanítónő

18. Láthatár

Gyakorlati és formai változások a közoktatásban – Pataky Lehel Zsolt írása

20. Szülői szemmel

Merénylet – Albert Antal Orsolya írása

21. Lapszél

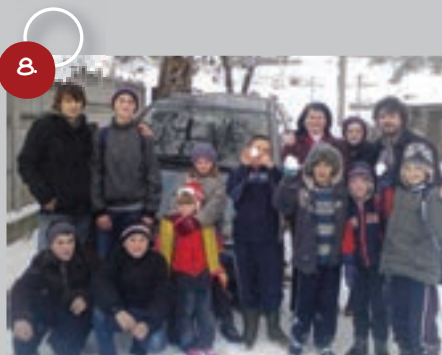
„Nem a történelem hoz létre bennünket, mi magunk hozzuk létre a történelmet” – Lakatos András írása

23. Hivatalos

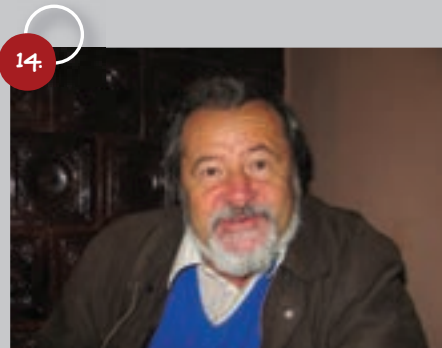
Tanterem

Miért kellene megfosztani a magyar diákokat a lehetőségtől? – Szucher Ervin írása

Szórvány

Csodákat tett egy felhívás a szórványban – Pásztor Krisztina írása

Portré

„A pedagógiai optimizmusnak minden tanárban meg kell lennie” – Jánossy Alíz beszélgetése Laczkó Szentmihályi Endre gyergyóremetei történelemtanárral

Térkép

Miért tanulnak román iskolában a magyar diákok? – Magyari Tivadar írása

Szórvány

Helyzetjelentés készül a szórványban – Pap Melinda írása

Láthatár

Jó testvér nem verekszik, A rossz testvér – László Noémi versei

1. Átszervezések: éberség a bizonytalanságban

2014.

1.

SZÁM

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2014. JANUÁR • 1. SZÁM

Fotó • Tóth Orsolya

ISSN 2065-9725

- Tanárszemmel • Diákszemmel • Szülői szemmel • Lélekjelenlét •
- Tanterem • Láthatár • Óvoda • Fotóriport • Hivatalos •
- Iskola és kultúra • Pályáz(z)atok • Magánterület • Térkép •

Egy évre
csak
42 lej

Magyar Közoktatás

megrendelés a 2013–2014-es tanévre:
m k o @ c o m m u n i t a s . r o

Kedves pedagógusok, jövődöbeli szerzők!

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FÜGYELŐ

A Communitas Alapítvány által kiadott *Magyar Közoktatás* együtt szerkesztjük az olvasókkal, sok figyelemfelkeltő, gondolatébresztő írást kapunk pedagógusoktól, szülőktől egyaránt. Továbbra is helyet szeretnénk adni a lap hasábjain a pedagógusok, oktatási szakemberek, szülők és diákok konstruktív véleményének, az oktatást érintő problémák felvázolásának és természetesen a megoldáskeresésnek.

Kérjük, írjanak véleményanyagot a következő témákban:

- **Tantárgyam és diákjaim – sikerélmények és buktatók az oktatásban**
- **Az információátadástól a kreativitásra nevelésig**

Várjuk írásait az mko@communitas.ro e-mail címre.

Eredményes munkát és kitartást kívánunk!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

www.communitas.ro

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mail címen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

A havilapot postai úton vagy a megyei tanfelügyelőségeken keresztül juttatjuk el Önhöz. A lap ellenértékét postai utalvánnyal vagy banki átutalással kérjük a fenti bankszámlaszámra utalni. A megrendelés bármelyik formája (szelvény, telefon, e-mail) csak az átutalási bizonylat számával együtt érvényes. (Az átutalási bizonylaton szerepeljen a megrendelő neve és a kifizetés jogcíme.)

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia
Felelős kiadó: Lakatos András
Ára 3,5 lei.
Telefon: 0040-264-44-14-01
e-mail: mko@communitas.ro
Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

A kiadvány megjelenését az RMDSZ és a Communitas Alapítvány teszi lehetővé.

Éberséget kér Magyar Tivadar oktatási főtitkárhelyettes az átszervezések közepette

Felhívásban fordult az erdélyi magyar pedagógusokhoz és szülőkhöz Magyar Tivadar, az RMDSZ oktatásért felelős főtitkárhelyettese: az említettek segítségét kéri a tanügyi átszervezés közepette veszélyeztetett magyar osztályok, óvodai csoportok megmentése érdekében. Magyar Tivadar közleményben szólította fel a szülőket és pedagógusokat: jelezzék, ha a magyar oktatás számára hátrányos változtatásokat vetnének fel számukra különféle értekezleteken. Emlékeztetett, hogy a romániai oktatásban tapasztalható súlyos pénzühányra – amelyről a kormány tehet – ebben az időszakban különféle kényszermegoldásokat keres az iskolák vezetősége, a tanfelügyelőségek. Elmondása szerint olyan esetekről értesültek, főleg Maros és Kolozs megyéből, hogy „a kisebbségpolitika balkán bajnokai ezt a helyzetet bizonyos esetekben arra használnák, hogy megpróbálják kilencvenéves államukat megvalósítani: megszüntetni a magyar oktatást az adott tanintézetben. Úgy tűnik, tesztelik az éberségünket, figyelmünket” – mutatott rá a főtit-

kárhelyettes. Mint részletezte, az ilyen esetekben úgy vetik fel magyar csoportok, osztályok megszűnését, költöztetését, mintha kész tény, törvényszerű dolog, felülről kényszerített intézkedés volna, sőt az oktatás minőségének javítása lenne a célja. Magyar Tivadar szerint a tapasztalat azt mutatja, hogy az ilyen érvelések, rábeszélések nyomán a magyar szülők már-már belenyugodva fogadják el a változásokat. Az RMDSZ oktatási főosztálya ezért arra kéri a szülőket és pedagógusokat, amennyiben szülői értekezleten vagy bármilyen megbeszélésen, gyűlésen a legkisebb jelét is tapasztalják annak, hogy román részről valamely magyar osztály, tagozat, óvodai csoport összevonását, elköltöztetését, megszüntetését, áthelyezését, jogi státusának, típusának megváltoztatást vetnék fel, ne egyezzenek bele. Az ilyen esetekről még aznap értesítsék a tanfelügyelő-ség magyar tisztviselőit, az RMDSZ helyi szervezetét, illetve a szövetség oktatási főosztályát vagy a Mikó Imre Jogvédelmi Szolgálatot. „Mivel ebben a

változtatásban egyesek magyarellen-es tervek is szöhetnek, az alapállás kezdetben az legyen, hogy először nem fogadunk el semmit, bármennyire is kész tényként találják. Még akkor sem, ha magyarul mondják, magyarokkal mondatják nekünk, és fűt-fát ígérnek. Akkor sem, ha arra hivatkoznak, hogy ez már valamilyen szinten egyeztetve volt a magyar érdekvédelemmel” – hívta fel a figyelmet Magyar Tivadar. Mint ismeretes, az oktatási minisztérium által tavaly év végén pénzühány miatt elrendelt tanügyi átszervezés hatalmas felháborodást váltott ki a szülők, pedagógusok körében. A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ) korábban azon aggodalmának adott hangot, hogy az átszervezés kizárólag gazdasági szempontok alapján zajlik majd, és hátrányosan érinti a magyar oktatást. A tanügyi átszervezés magyar oktatásra gyakorolt hatásáról az RMDSZ Remus Pricopie oktatási miniszterrel is egyeztetett, aki ígéretet tett arra, hogy a kisebbségi oktatás nem lesz az oktatási rendszerben várható megszorítások áldozata.

Csökken az osztályok és óvodai csoportok száma a megszorítások miatt

Az oktatási miniszterrel egyeztetne Antal Árpád sepsiszentgyörgyi polgármester a tanügyi rendszer átszervezéséről, illetve más, oktatással kapcsolatos kérdésekről. Az előljáró január 16-án elmondta: találkoztát kért a tárcavezetőtől, hogy közösen találjanak megoldást a tanügyi megszorítások közepette kialakult helyzetre. „Nem szeretnénk egyetlen iskolát sem bezárni, de lecsökkent a gyerek-létszám, ezért átalakításokra van szükség” – magyarázta Antal. Az önkormányzat tervei szerint a szentgyörgyi Nicolae Colan-tanintézetben megszüntették volna az általános iskola felső tagozatát, a jelenleg ott tanuló 5–8. osztályos magyar és román diákokat pedig áthelyezték volna az Állomás negyedbeli Ady Endre iskolába. A tervezet ellen a szülők és pedagógusok is tiltakoztak, sőt az Andrei Șaguna Kulturális Liga kiáltványt jelentetett meg a Colan-iskola megmentéséért, melyhez Ioan Selejan ortodox püspök is csatlá-

kozott. A pedagógusok és szülők azzal érvelnek, hogy a Colan-iskola jobb körülményeket biztosít a diákok számára, mint az Ady Endre. Antal Árpád elmondta, a Nicolae Colan-iskola román tagozatára nagyon kevés gyerek jár, a felső tagozaton összesen nincsenek harmincan. Az önkormányzat csak jóváhagyja a beiskolázási tervet, az iskolák vezetőtanácsának kell javaslatokat tennie arra vonatkozóan, hogyan működtessék a tanintézeteket a fejkvótaalapú finanszírozásból. Sepsiszentgyörgy önkormányzata eredetileg január 16-ára tűzte napirendre az iskolahálózati átszervezésének megvitatását, ám végül elhalasztották a döntést, miután a minisztérium is meghosszabbította a beiskolázási tervek benyújtásának határidejét. Keresztély Irma Kovászna megyei főtanfelügyelő szerint a térségben a diáklétszám csökkenése okoz gondot, míg 1998-ban 48 ezer diák volt, jelenleg csak 35 800 tanuló van.

A tanügyi átszervezés következményeként a 2014/2015-ös tanévben a legtöbb megyében kevesebb osztály indul, mint idén. Hargita megyében az elemi oktatásban a jelenlegi 900 osztály helyett összesen 898 indulhat, míg az óvodában is az idén működő 563 csoport helyett a következő tanévben 558 csoport indítását tervezik, ismertette Bartolf Hedvig főtanfelügyelő a beiskolázási tervet. Átlagosan hét százalékkal kevesebb ötödik és kilencedik osztály indul a 2014/2015-ös tanévben Nagyváradon a döntés a város magyar iskoláit is érinti, közölte Ilie Bolojan polgármester. Míg a Körös-parti városban az idei tanévben 75 ötödik osztály működik 1725 gyermekkel (59 román tannyelvű osztály 1422, tizenöt magyar osztály 281 és egy német osztály 27 diákkal), addig összesen várhatóan 66 ötödik osztályt indítanak, 53 román, 12 magyar és 1 német tannyelvűt.

Hírösszefoglaló

A második idegen nyelv oktatásának kiiktatására szólították fel a Maros megyei iskolaigazgatókat

Miért kellene megfosztani a magyar diákokat a lehetőségtől?

A magyar gimnazisták túlterheltségére hivatkozva a második idegen nyelv oktatásának azonnali kiiktatására szólította fel a Maros megyei iskolaigazgatókat Ștefan Someșan főtanfelügyelő. Ahol a diákok és szüleik mégis ragaszkodnak hozzá, legfennebb a választott tantárgyakra kijelölt időben lehet januártól oktatni, a kötelezőek között nincsen helye – tette hozzá. A szóbeli utasítás felháborodást váltott ki a tanárokból, de nem

mindaddig, amíg a diákoknak 2016-tól érettségizniük kell a két idegen nyelvből, és a jövőjük forog kockán, esztelenség lenne a 2013–14-es tanév közepén egyszerűen csak lemondani az egyik nyelv oktatásáról. „Nem hiába mondják azt, hogy ahány nyelvet tudsz, annyi ember vagy. Ezt mind a gyerekek, mind a szülők nagyon jól tudják, ezért is ragaszkodnak mindkét idegen nyelv tanításához. A jelenlegi órarend valóban megterhe-

ehhez viszont a tantárgyprogramot is karcsúsítani kellene, következésképpen az új tankönyveket is ehhez kellene igazítani. „Az az igazság, hogy a romániai iskolai rendszerben nagyon sok a fölösleges ismeretanyag, amit a rendszer a diákba próbál préselni” – vélekedett Bálint. Nem rendelte el a második idegen nyelv kiiktatását Csiki Zsolt, a marosvásárhelyi Szász Albert Sportgimnázium igazgatója sem. Mint mondotta, a kérdés tisztázása végett ő is a minisztériumhoz készül fordulni.

„Ne az idegen nyelven spóroljanak”

Hargita és Kovászna megyében, ahol számos magyar tagozat működik, szintén készülnek a költségek lefaragására, azonban egészen más módszerekhez kívánnak folyamodni. Azt mind Bartolf Hedvig hargitai, mind Keresztély Irma háromszéki főtanfelügyelő elismeri, hogy a normatív finanszírozás 2013-ban nem volt elegendő a fizetésalapra, így mindkét megye mintegy 13-15 millió lejes központi költségvetés-kiegészítésre szorult. „Spórolni kell, ezzel egyetértek. Éppen ezért a nyugdíjas kisegítő személyzet szerződését, ahol nem volt muszáj, nem hosszabbítottuk meg, mintegy húsz állást szabadítva fel” – válaszolta a Csíkszeredában alkalmazó megoldásokat Bartolf Hedvig. Némettanárként a Hargita megyei főtanfelügyelő viszont elképzelhetetlennek tartja, hogy az állam az idegen nyelv oktatásának megvonása révén próbáljon takarékoskodni. Szerinte azontúl, hogy a két idegen nyelv ismerése uniós elvárás, illetve a 2016-ban érettségizők már mindkettőtől vizsgára állnak, azt is figyelembe kell venni, hogy az angolt ma már szinte mindenki beszéli, s csak az érvényesül a munkaerőpiacon és az életben, aki egy második európai nyelvet is ismer. Sepsiszentgyörgyön is egészen más megoldásokat keresnek a kiadások csökkentésére. Keresztély Irma úgy fogalmazott, hogy a tanfelügyelőségnek a helyi önkormányzatokkal és

Fotó: TÓTH ORSOLYA

• Angolul, németül... Két idegen nyelv ismerete uniós elvárás is

örültek a tanulók és szüleik sem, akik amikor gyermekük számára az anyanyelvű oktatást választották, tudatában voltak annak, hogy azok heti négy órával többlet töltenek az iskolában.

„Ahány nyelvet tudsz, annyi ember vagy”

A főtanfelügyelői ukáz ellenére a megye legnagyobb magyar iskolájából nem számúzik a második idegen nyelvet, és nem is csoportosítják át valamelyik választható tantárgy helyébe – döntött a Bolyai Farkas Elméleti Gimnázium vezetősége. Bálint István igazgató szerint

lőbb a magyar diákok számára, de az esélyegyenlőség megteremtéséről nem mondhatunk le” – nyilatkozta Bálint István, hozzátéve, hogy egy újabb, karcsúbb kerettanterv kidolgozása a kisebbségi tanulók számára optimizálhatná a helyzetet. Az intézményvezető hangsúlyozni kívánta: a Bolyai nem vétett a törvény ellen, hisz a kerettantervet betartotta. Megítélése szerint az órarend lefaragásához más megoldást kellene keresni. Szerinte bizonyos tantárgyakból – legyen az akár anyanyelvőre, akár román nyelv, matematika vagy informatika – kevesebb óra is elegendő lenne,

iskolaigazgatókkal közösen kell megtalálnia a kiutat. „Minden iskolát összevontunk, amit csak lehetett, főleg falun, de további megoldásokat kell keresnünk. Tudatában vagyunk annak, hogy ha a tanév kellős közepén nem nyúlunk az órarendhez, szeptembertől annál szigorúbb megszorításokat kell eszközölnünk, ám mégis amondója vagyok, hogy menet közben nem szabad változtatni” – nyilatkozta a Kovászna megyei főtanfelügyelő.

„A diákok érdekét néztük”

Ezzel szemben Maros megyei kollégája, Ștefan Someșan a költségsökkentési szigort csak utolsó évként hozza fel az idegen nyelv-órák kiiktatásában. „Nem mondom, hogy a takarékoság nem fontos, de itt egészen másról van szó: a tanuló szellemi és fizikai kapacitásáról. Nem kötelezhetjük arra, hogy a maximális kötelező óraszámnál is többet töltsön az iskolában, hisz amúgy is túlterhelt” – fejtette ki lapunknak a főtanfelügyelő. Someșan elhárította azt a vádat, miszerint a második idegen nyelv oktatásától megfosztott magyar gyerekeket hátrányos megkülönböztetés érné. Szerinte akkor beszélhetnénk a diszkriminációról, ha a magyar vagy német tagozatos diákok órarendjét a jelenleginél is jobban terhelnék. A tanfelügyelőségi vezető szerint a nyelvóra kiiktatása vagy átcsoportosítása a választható tantárgyak közé nem saját találmánya, hanem a 2009/3410-es számú miniszteri rendelet életbe ültetése. Szerinte egyes iskolaigazgatók csak azért terhelik az órarendet, hogy bizonyos kollégáiknak kikerekedjen az óraszámuk.

Someșan helyettese, a magyar nyelvű oktatásért felelős Illés Ildikó szerint az igazság valahol középen van. Egyrészt a magyar gyerekek tanterve valóban nagyon megterhelő, másrészt ő is azt vallja, a játék szabályain nem illik menet közben változtatni. „Egy tanár, akinek heti tizennyolc órája van, panaszkodik, mert fáradt, de akkor mit szóljon a diák, akit akár ennek a duplájával terhelnek! Mindezen változtatni kell, de nem hinném, hogy most, év közben” – fejtette ki lapunknak a főtanfelügyelő-helyettes. Ștefan Someșan szerint azonban igenis indokolt a dolgok helyreállítása még akkor is, ha az iskolai év kellős közepén történik az. „Ha valaki törvénytelenéssé kezd, és a hatóságok rájönnek, akkor hagyják, hogy vigye véghez a tervét, vagy azonnal beavatkoznak?” – hangzott a főtanfelügyelő érve. Kérdésünkre,

hogy mit tehet azon iskolaigazgatók ellen, akik nem alkalmazkodnak a szóbeli utasításához, Someșan kijelentette, hogy megbüntetheti, vagy akár le is válthatja. A Bolyai élén álló Bálint Istvánt pedig egyenesen negatív példaként hozta fel, mint olyat, aki „általában fittyet hány a törvényekre”.

„Az angolon kívül a német, olasz vagy francia nyelv is fontos, hiszen egyre több külföldi felsőoktatási intézményben és bármilyen munkahelyen nemcsak előnyt jelent az idegen nyelv tudása, hanem egyenesen alapkövetelménynek is számít” – vélekedett a jövőben érettségiző lány.

Minisztériumi álláspont a játékszabályokról

Ștefan Someșan szóbeli utasítása nyomán a Bolyai Farkas Elméleti Gimnázium vezetősége a szaktárcához fordult magyarázatért. Bár mind a Maros megyei főtanfelügyelő, mind a helyettese azt állítják, hogy a minisztériumi válasz nem lényegre törő, és különbözőképpen értelmezhető, megkeresésünkre Király András államtitkár leszögezte, hogy a második idegen nyelv oktatása ugyan nem kötelező, de az csakis az iskolára tartozik, hogy kiiktatja, vagy sem. Ez olyan döntés, magyarázta a kisebbségi oktatásért felelős minisztériumi illetékes, amit nem a főtanfelügyelőnek, de még csak nem is az iskolaigazgatónak kell meghoznia, hanem az osztályközösségek konzultálása nyomán a tanintézmény vezetőtestületének. „Nem lehet a gyereket reggeltől estig az iskolában tartani. De menet közben sem szabad változtatni a szabályokon” – szögezte le az államtitkár.

RMPSZ: Minket is megillet a második idegen nyelv

A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének álláspontját Horváth Gabriella, a szakmai testület Maros megyei elnöke ismertette. Mint kifejtette, teljesen logikusnak tartja, hogy 2014-ben minden egyes diák két idegen nyelvet tanuljon. „Én már ezelőtt bő harminc évvel reálosztályban két idegen nyelvet tanul-

tam; miért kellene manapság megfosztani a kisebbségi diákokat ettől a lehetőségtől?” – tette fel a költői kérdést az RMPSZ megyei elöljárója. A pedagógusszövetség minden egyes iskolavezetőt arra biztat, hogy hivatkozzon a minisztériumi levélre és ne iktassa ki az órarendből a második idegen nyelv oktatását. „Ez minket is megillet, a választható tantárgyakhoz hasonlóan. Különböző hátrányos megkülönböztetésben részesülnénk” – vélekedett Horváth Gabriella.

Tudomást szerezve a Maros megyei főtanfelügyelő tervéről, az RMPSZ országos elnöksége még egy december közepi állásfoglalásban is arra hívta fel az illetékesek figyelmét, hogy a kerettanterv alkalmazása diszkriminatív a kisebbségi oktatásban részt vevő diákok esetében, hiszen veszélyezteti a második idegen nyelv tanítását, valamint a választható tantárgyak bevezetését.

A diákok szerint is előnyt jelent az idegen nyelv ismerete

Egyébként a Bolyaiban a diákok többsége bár úgy véli, hogy rendkívül megterhelő a napi hét-nyolc óra, örül az iskola döntésének. A társadalomtudomány-angol intenzív osztályba járó Fodor Izabella úgy véli, még így is nagy hiba lenne a második idegen nyelv kiiktatása a magyar diákok órarendjéből. A tizenegyedikes lány szerint csorbulnának a magyar diákok jogai és érvényesítési lehetőségei. „Az angol mellett a német, olasz vagy francia nyelv is fontos, hiszen egyre több külföldi felsőoktatási intézményben és bármilyen munkahelyen nemcsak hogy előnyt jelent az idegen nyelv tudása, hanem egyenesen alapkövetelménynek is számít” – vélekedett a jövőben érettségiző lány. Nagyjából hasonlóan gondolkodnak a szülők is. Míg egyesek valóban örülnének, ha gyermekük legalább időnként nem kezdene 7 órakor, mások úgy vélik, hogy mind nekik, mind gyermekeiknek megéri meghozni ezt az áldozatot. „Nem mindegy, hogy a lányom felkel korán, hazaér későn, de megtanul két idegen nyelvet az iskolában, vagy kevesebb, kényelmesebb program mellett majd mi, szülők kell hogy járassuk magántanárokhoz” – fejtette ki lapunknak egy nyolcadikos lány anyja, Sz. I.

SZUCHER ERVIN

Idegennyelv-választás és az idegen nyelvek tanulásának sorrendje

Sok tényezőtől függ, hogy egy országban mely idegen nyelveket tanulják. Az ország politikai, gazdasági, kulturális és társadalmi adottságai, nemzetközi kapcsolatai, továbbá a regionális és globális hálózatokba való betagozottsága döntő mértékben befolyásolja a nyelvi kínálatot, de azt is, hogy milyen sorrendben tanulják az idegen nyelveket. Az idegen nyelvek közt többnyire az dönti el, melyiket tanulják elsőnek, hogy mennyire tartják fontosnak az adott nyelv tudását. Ez a nyelv jelenleg az egész világon a lingua francaként használt angol.

„A korai idegennyelv-tanulási kínálathoz és az idegen nyelvek tanulási sorrendjéhez hozzáadódik a szélesebb kínálat és nagyobb rugalmasság követelménye. E tekintetben lényeges, hogy fejleszteni lehessen a gyermekek regionálisan releváns idegen nyelvi profilját.”

Mi az idegen nyelv szerepe?

Amennyiben azonban legalább két modern idegen nyelv tudását tűzik ki célul, mint teszik ezt az európai többnyelvűség fogalmának jegyében, akkor nagyobb nyomatékkal kell figyelembe venni, hogy mi az első idegen nyelv szerepe a további idegen nyelvek elsajátítása szempontjából. Ez különösen érvényes az első idegen nyelvvel való találkozásra az óvodában, iskolai előkészítőben és általános iskolai alsó tagozatos oktatásban, hiszen itt alapozzák meg a további idegen nyelvek tanítását. A szülők abbéli meggyőződésükben, hogy könnyen meg lehet tanulni angolul, valamint hogy az angol a kommunikáció globá-

lis eszköze, általában amellet vannak, hogy az angol legyen az első idegen nyelv, mert úgy vélik, ezáltal gyermekeik számára biztosítják, hogy jó eséllyel induljanak tanulói pályájukon és majdani hivatásukban. Ugyanakkor nem gondolnak arra, hogy a tényleges mobilitási igények többnyire regionálisan alakulnak, ahol egészen más nyelvekre van szükség, nem az angolra, és azt sem veszik tekintetbe, hogy az a tény, hogy a nyelvek sorrendjében az angol nyelv áll az első helyen, nyilvánvalóan kedvezőtlenül befolyásolhatja a további idegen nyelvek elsajátításra ösztönző motivációt.

Szélesebb kínálat, nagyobb rugalmasság

Ám amennyiben ezzel szemben az idegennyelv-tanulást egy másik idegen nyelv a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő és huzamosabb tanításával kezdik, akkor ennek nyomán az adott idegen nyelvhez és kultúrához pozitívan viszonyul a gyermek. Ily módon késleltetve, mintegy három-négy év múlva lehet megkezdeni az angol nyelv oktatását, még hozzá intenzívebb formában, és ez egyáltalán nem befolyásolja kedvezőtlenül a célul kitűzött angol nyelvi kompetenciaszint elérését. Nyelvpolitikai szemszögből a regionális többnyelvűség koncepciója fontos hozzájárulás annak a differenciált kérdéskörnek a megközelítéséhez, hogy melyik idegen nyelv mellett döntsenek, és mi legyen az idegen nyelvek tanulásának sorrendje. Hiszen a középpontban a gyermek egyéni kommunikációs és tanulási szükségletei állnak, nem feledkezve meg esetleges későbbi személyes és hivatásbeli ambícióiról sem. Ebből az összefüggésből nézve a korai idegennyelv-tanulási kínálathoz és az idegen nyelvek tanulási sorrendjéhez hozzáadódik a szélesebb kínálat és nagyobb rugalmasság követelménye, hogy fejleszteni lehessen a gyermekek regionálisan releváns idegen nyelvi profilját.

(Forrás: a Goethe Institut honlapja: <http://www.goethe.de>)

Ajánlások

- A tanulható nyelvek kínálata legyen sokrétű, hogy a gyerekek több nyelv között válasszathassanak.
- Az idegen nyelvek tanulásának sorrendjét az egyéni és regionális többnyelvűség összefüggésében rugalmasan kell kialakítani.
- Az első idegen nyelvet folyamatosan tovább kell tanítani.
- Fokozott felvilágosító tevékenységgel mindennek előtt a szülőket jobban kell tájékoztatni a nyelvek tanulási sorrendjének következményeiről.
- Amennyiben angol az első tanult idegen nyelv, akkor különösen nagy felelősség hárul az angol nyelv oktatására abban, hogy a további idegen nyelvek tanulása előtt egyengesse az utat.
- Az idegen nyelvi oktatási kínálatnak céljaiban, tartalmaiban és módszereiben a tanulócsoporthoz tapasztalataihoz és adott kompetenciáihoz kell igazodnia.
- Az oktatás koncepciójának figyelembe kell vennie minden egyes gyermek adott kompetenciáit, lehetőségeit és szükségleteit.
- Az idegen nyelv oktatási kínálatának a gyermekek a világról megszerzett tudásához kell kapcsolódnia, és a fontos, a gyermekek számára releváns témák feldolgozása révén kompetenciáikat a nyelven kívüli területeken is el kell mélyítenie.

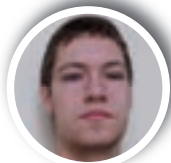
Két idegen nyelv kell az érvényesüléshez

Szükségesnek tartják-e két idegen nyelv oktatását, és ha igen, akkor miért? Teher-e számukra a második idegen nyelv? Milyen tapasztalataik voltak külföldön eddig a nyelvhasználat terén? Többek között ezeket kérdeztük a csíkszeredai Márton Áron Gimnázium 12. B osztályos diákjaitól. A végzősök első nyelvként angolt, második nyelvként németet tanulnak, és kifejtették, mindkét nyelv tanulását fontosnak tartják. Úgy vélik, ha megvalósulna az, amit a Maros megyei tanfelügyelőség kezdeményezett, hogy csak egy idegen nyelvet tanuljanak a magyar tannyelvű iskolákban, akadályozná a fiatalok külföldi érvényesülését.

Azért fontos két idegen nyelvet tanulni, mert a fiatal generáció tagjai közül manapság már mindenki beszél minimum egy nyelvet – ami általában az angol –, ezért csak egy idegen nyelvvel már nem lehet olyan könnyen érvényesülni, mint teszem azt, negyven évvel ezelőtt. Ugyanakkor az angollal nem boldogultunk például Belgiumban. Nem tudott senki sem angolul, nagyon rossz érzés volt, amikor csak mutogatni tudtunk. Egy második nyelv ismerete ezért is jól jön.

Jakab Zalán Tamás

A német nyelv azért is fontos, mert rengeteg fiatal megy Németországba, Svájcba dolgozni, és ott az angollal kevésbé lehet érvényesülni. Alapszintű német nyelvtudással legalább el tudja mondani valaki, hogy hívják, hány éves. Megtanulják ugyan kint a munka során hamar, de ha van egy alap, amit a fiatal megszerzett az iskolában vagy akárhol, az nagy előnyt jelent.

Kedves Pál Róbert

A német nyelv azért jó választás, mert Európa több országában is tudjuk használni. Szerintem a diákok nem tartják megterhelőnek a két idegen nyelv oktatását. Őket kérdezték-e meg, vagy készítettek-e felmérést a diákok körben arról, hogy mennyire nehéz?

Csurka László Csongor

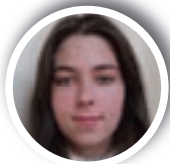
Azért jó angolt és németet is tanulni, mert két különböző szerkezetű nyelvről van szó, így több nyelvtípust is megismerünk. Ez jobban fejleszt minket, és alapot jelent, amire építhetünk, így később könnyebb lesz újabb nyelveket megtanulni.

Duduj Szilvia

Nem lehet megtiltani szerintem azt, hogy egy középiskolás két idegen nyelvet tanuljon. Biztos, hogy a nyelvtanárok is elleneznék ezt, és úgy gondolom, a diákok többsége is amellett van, hogy tanuljanak minél több idegen nyelvet. Remélem, hogy nem jár ez a kezdeményezés sikerrel, és marad úgy a nyelvtanulás, ahogy van.

Moldován-Benedek Henrietta

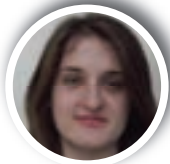
Szerintem kiváló lenne a diákok számára felkínálni a választási lehetőséget a második nyelvnél, mert így mindenki azt tanulhatná, ami a számára leginkább megfelelő.

György Emőke

Minél több nyelvet tudunk, annál több kultúrát ismerünk meg. Olaszországban például az angol nyelvvel hiába próbáltunk érvényesülni, nem sikerült, az olaszok egyáltalán nem értették, és elvárták tőlünk, hogy próbáljunk velük olaszul beszélni, ami viszont nekünk nem ment. Én például öt-nyolcban nem tanultam második idegen nyelvet, és amikor bekerültem ide kilencedik osztályba, akkor hátránnyal indultam. Szerintem ugyanez lenne az életben is, ha kivennék a második idegen nyelvet, akkor középiskola után nagyobb hátránnyal indulnának a fiatalok.

Miklós Hanna Ingrid

Én Angliába szeretnék menni egyetemre, kaptam is ajánlatokat. Fontosnak tartom, hogy meglegyen ez a lehetőség, külföldre mehessenek a diákok egyetemre, mert hát lássuk be, az angliai sokkal magasabb, mint a romániai oktatási színvonal. Kicsit úgy tűnik, mintha azért akarnák csorbítani a nyelvtanulást, hogy itthon tudják tartani a fiatalokat. Ez butaság lenne, meg kell hagyni a lehetőséget, hogy olyan országban érvényesülhessenek, ahol az életszínvonal magasabb. Azt hiszem, Angliában is fogom tudni használni a németet, mert oda a világ minden pontjáról mennek egyetemre fiatalok, úgyhogy lehetnek majd német ismerőseim.

Szabó Réka

Szerintem nem lenne könnyebb a diákok számára akkor sem, ha kivennék az egyik nyelvet. Azt mondják, hogy ha már megtanultál egy idegen nyelvet, akkor a többi már könnyebben megy, úgyhogy egy nyelv kivétele már se nem oszt, se nem szoroz. Esetleg annyit lehetne változtatni, hogy választhatassák meg a diákok, milyen második nyelvet tanulnának. Lehet, hogy vannak, akik azért nem szeretik tanulni a németet, mert nem kedvelik ezt a nyelvet, nekik lehetne opció egy másik nyelv, például a francia. Nem a diákok műveltségén kellene spórolni, mert mi képviseljük ugye a jövőt. Ha pedig nem leszünk eléggé műveltek ahhoz, hogy érvényesülni tudjunk bárhol, akkor a későbbiekben emelni fogjuk a társadalom költségeit.

Sugár Tímea

SZÖVEG ÉS FOTÓK: R. KISS EDIT

Miért tanulnak román iskolában a magyar diákok?

Az alábbiakban összefoglalt kutatás azon romániai magyar családok iskolaválasztási motivációit elemzi, amelyek román tannyelvű oktatási intézetet választanak – miközben a magyar közösségre inkább az anyanyelvi iskolázás jellemző. A kutatás, amelynek eredménye részletes szakmai tanulmány formájában megjelent az *Erdélyi Társadalom* című szociológiai folyóirat 2013.1-es számában, azt elemzi, hogy a román nyelvű oktatást választó fiatalok vagy szüleik mi okból döntenek

1. A romániai magyar gyermekek, fiatalok többsége magyar iskolát végez.

2. Az egymást követő oktatási szintekre lépve – elemiből általánosra, általánosról középfokúra, onnan pedig egyetemi szintre – fokozatosan csökken a magyar tannyelvet választók aránya.

3. Azt, hogy a romániai magyar gyermekek számára magyar nyelvű tanítást kellene választani, jellegzetes, domináns, normatív diskurzus erősíti. Annak ellenére, hogy itt a román tanu-

Tehát tannyelvválasztáskor a magyar oktatást igénybe vevő családok körében az etnikai identitás nemcsak közösségi és normatív formában, hanem individuális és operatív formában is meghatározó: az döntő, hogy magyar ajkúak, és a gyermek a magyar nyelvvel tud boldogulni a leginkább.

A jobbnak tartott román iskola indoka

Olyan magyar családokról van szó, akiknél a magyar identitás vagy pusztán az anyanyelv nem kulcsfontosságú az iskolaválasztásban. Ők azt mérlegelik, hogy a gyermekük milyen iskolában, milyen szakon tanulhatna jobban – előfordul, hogy a mérlegelt szempontok közt szerepel a tanítás nyelve is, de nem az a döntő: tulajdonképpen nem tannyelvet választanak, hanem iskolát. Az elemzés során elkülönítettük azokat a családokat, ahol inkább alapos tájékozódás alapján választanak román iskolát, illetve azokat, ahol inkább mintákat (mások példáját) követve íratják a gyermeket a jónak tartott román iskolába. Az alaposan tájékozódók gondosan összegyűjtik az információkat a környékbeli iskolákról, a továbbtanulási lehetőségekről. Részletes információik legtöbbször kiterjednek a magyar iskolákra (illetve a vegyes iskolák magyar tagozataira) is. A tájékozottság alapján született döntést kiemelten a középiskola-választás esetében figyelhetünk meg. A középiskola-választás egyik sajátos helyzete, amikor az addig nyolc osztályt magyar iskolában végző diák kerül román tannyelvű középfokú oktatásba. De jellemző az is, hogy amennyiben az első négy osztály után, az ötödik osztály előtt kell – vagy nem kell, de szeretnének – iskolát váltani, az alaposan tájékozódó szülők jellemzően olyan „jó” iskolát keresnek, ahol akár 12. osztályig tanulhat a gyermek, vagyis a középiskolát is előre megvásárolják. Ily módon egy jó hírű román líceum a jövőképpé részévé válik, és már ötödiktől román iskola felé irányítja a gyermeket.

A tájékozódási források közt túlsúlyban van a román források hatása.

Foto: TÓTH ORSOLYA

• **Hogyan tovább?** Az egymást követő oktatási szintekre lépve fokozatosan csökken a magyar tannyelvet választók aránya

így. Döntéseik indokait gyűjtőkifejezéssel „motivációnak” címkézzük – függetlenül a „motiváció” fogalmának különböző használataitól. A kutatás – amelyet az RMDSZ főtítkársága oktatási főosztályának égisze alatt végeztek – interjúkra, két kiegészítő fókuszcsoportos beszélgetésre, illetve több fórum-szerű beszélgetés regisztrálására épül. A kutatási eredmények földrajzi köre Erdély; de főleg azokra a településekre összpontosítottak, ahol a magyarság kisebbségben él – tehát a szórványra.

Adott a vizsgált jelenségkörben néhány jellemző tény:

lasi nyelvet választók körét vizsgáljuk, az elemzés érdekében tisztában kell lennünk a magyar iskolát választók lényegi jellemzőivel is. Vannak olyanok, akiknél a magyar tannyelvválasztás esetében a közösségi megmaradás szükségességének tudata nem kötődik az etnikai identitáshoz, hanem a gyermek egyéni nyelvi kompetenciája a döntő. Ilyenkor nem azért választanak magyar iskolát, mert magyarok – hanem azért, mert leginkább magyarul tud a gyermek. Feltételezzük – mérés ellenőrizhetné ezt a feltételezést –, hogy a legtöbbször ezért választanak magyar iskolát.

Ebben az esetben a szülők rendkívül alaposan ismerik az adott város (vagy a közeli nagyváros) iskolarendszerét, összehasonlításokat végeznek, ismert román tanárok, igazgatók nevei hangzanak el, legendás osztályokról tudnak, ahonnan „majdnem mindenki bejutott jó egyetemekre” – és az információk közt legtöbbször ott találjuk a magyar iskolákról szólóakat is. Ennek ellenére az, hogy magyar iskola nyerjen az ilyen latolgatás nyomán, sok esetben esélytelen: a kevés és a kicsi áll szemben a sokkal, a szélesebb palettával. Megfigyelhető, hogy a román oktatás felé orientálódó magyar szülő elképzelése szerint a szóba jöhető magyar osztály vagy iskola kicsi, szűk spektrumú; míg a magyar oktatás felé orientálódó szülő esetében a magyar tanintézet nagy, erős (legfennebb kisebb bosszantó hibákkal). A jó minőségű román iskolát választók egy másik csoportja nem tájékozódik annyira alaposan a lehetséges oktatási intézetekről, inkább mások példáját követve viszik valamelyik jónak tartott iskolába gyermeküket. Az ő helyzetük lényegében ez: „jó” iskolát választanak, mert úgy látják, hallják, hogy az illető iskola bevált a szomszéd, kolléga vagy távolabbi rokon gyermeke esetében. A számukra viszonyítási pontot, mintát jelentő szomszéd, kolléga, rokon történetesen román személy – hiszen a románok vannak többségben hálózati kapcsolataikban, akiknek a gyermeke értelemszerűen román iskolába jár.

„Így jobban megtanul románul a gyerek”

Ez a motiváció jut leginkább az emberek eszébe, amikor valaki felteszi a kérdést, hogy egyes magyar családok miért íratják a gyermeküket román iskolába annak ellenére, hogy az erdélyi magyar közösségben a legelterjedtebb magyar tanintézet választása. Feltételezzük, hogy ennek két egymást erősítő oka van: egyrészt azért az, hogy talán tényleg ez a leggyakoribb motivációja a román iskolaválasztásnak; másrészt az, hogy – talán a domináns kisebbségi diskurzus felől jövő számon kérésre adott válaszként – a szülők ezt a motivációt tudják felhozni a legkönnyebben és a leghatásosabban. Ennek a motivációnak van egy alosztala, amikor azért kerül román oktatási intézetbe a diák – bár szóba jön, hogy magyarba is mehetne –, hogy

jól megtanuljon románul, hiszen később ügyis románul kell tanulnia. Ez a döntés gyakori olyan helyeken, ahol felsőbb szinten nincsenek vagy alig vannak magyar oktatási intézetek.

A nehezen elérhető magyar iskola

Úgy is címkézhattuk volna, hogy: „a nem létező magyar iskola”, ugyanis azokról az esetekről van szó, amikor a magyar család azért íratja gyermekét román oktatási intézetbe, mert ott, ahol élnek, nincsen magyar nyelvű oktatás. Ez nem is annyira motivációs tényező, választási indok, mint inkább kényszerhelyzet, de persze marad a kérdés, hogy a szülő mennyire éli ezt meg kényszerhelyzetként, és mennyire közömbösen. Azért címkéztük mégis így, hogy „nehezen elérhető magyar iskola”, mert szórványvidékeken – főleg falvakban – ugyan létezik magyar oktatási intézet, de viszonylag távol, más településen, illetve nem működik az összes oktatási szinten. Vagy kevés szakkal működik a meglévő magyar középiskola, vagy nincsen magyar szakiskola, „inasiskola”. A román iskolát választó döntések közös jellemzője – a döntéseket „a nehezen elérhető magyar iskola” motivációjával hozzák – , hogy a magyar oktatási intézet többletterheket, kockázatokat jelentene a családnak vagy a gyermeknek. A kérdés pedig az, hogy ezekben az esetekben a család szociális helyzete és gazdálkodási szokásai is mekkora tehervállalást jelentenek, és mely ponton túl nem látják optimálisnak a tehervállalást – így inkább a román iskolát választják.

A román nyelvtudás fordított érve: „a románul immár tudó gyermek”

Ennek a motivációnak a jobb megértéséhez hadd foglaljam össze a nyelvtudáshoz kapcsolódó döntési logikákat. Ezeket az alábbi típusmondatokkal lehet érzékeltetni:

1. „Azért ment a gyermek románba, hogy tanuljon meg románul.”
2. „Azért ment a gyermek magyarba (pontosabban: azért nem románba ment), mert nem tud jól románul.”
3. „Azért ment a gyermek románba, mert immár jól tud románul.”

Ez a motiváció – hogy a gyermek azért ment románba, mert szerencsére már tudott románul, gyakran

mellékmotiváció a jobbnak vélt román oktatás választásakor: „ez a román iskola jobb volt, és a gyermek különben is jól tudott már románul”.

Ugyancsak mellékmotivációként jelenik meg akkor, amikor a többletter-

„A román iskolát választó döntések közös jellemzője – a döntéseket »a nehezen elérhető magyar iskola« motivációjával hozzák – , hogy a magyar oktatási intézet többletterheket, kockázatokat jelentene a családnak vagy a gyermeknek.”

hekkal vállalható magyar iskola helyett van a román iskola: „közel csak román volt osztály volt, de a gyermek szerencsére már jól tudott románul”.

Érdekes a kettősség két, a fókusz-csoportban beszélgető szülő esetében, amikor az egyik ezt mondja:

„Mondtam a gyermeknek, hogy látnod, ha nem tanultál meg rendesen románul, most kénytelen vagyok a szomszéd faluba cipelni téged, mert ott van magyar osztály.”

A másik viszont valami ilyesmit mond:

„Az enyém tud románul, de mi magyarok vagyunk, nekünk magyar iskolába kell járnunk, azért vittem be a városba tanulni.”

Összegzés

A tanulási nyelv választása komplex tényezők hatására, szövevényes motivációk révén történik. Sokféle döntési típus írható le: a meglévő oktatási kínálat okozta kényszerdöntésektől az egyéni boldogulást célzó döntéseken keresztül az etnikai közösségi szempontokon alapuló döntésekig. És a sokféle típus többé-kevésbé összeköthető az érintettek általánosabb élet-szemléletével, életvitelével, rétegidentitásával – végső soron meghatározó szociológiai tényekkel.

MAGYARI TIVADAR
az RMDSZ oktatási
főtitkárhelyettese

Anyanyelvüket tanulják a Máramaros megyei szórványmagyar diákok

Csodákat tett egy felhívás a szórványban

Máramaros megye szórványmagyar iskoláinak felét sikerült ellátni magyar meséket tartalmazó DVD-vel, került 6 darab DVD- és videolejátszó is, illetve rengeteg könyv egy rendkívül sikeres közösségi akciónak köszönhetően, amely december végén pezsdítette összefogásra a magyar anyanyelvű Facebook-felhasználókat.

már nem tudnak” – mondta el Molnár Judit, aki szerint itt a magyar közösség annyira beolvadt már a román közösségbe, hogy otthon is ritka vagy teljesen hiányzik a magyar szó. A falu népessége 2100 fő, ebből 100 ember vallja magát magyarnak.

Ezelőtt egy évvel vállalta el a tanfelügyelő kérésére a fakultatív

– magyarázta a pedagógus, akinek a nehéz helyzetben az az ötlete támadt, hogy versekkel, mondókákkal, dalokkal, felolvasással próbálja közelebb hozni a gyerekekhez az anyanyelvüket.

Bábelőadás adta a mentő ötletet

December végén a 7ed7 színházi estek az erdélyi szórványban elnevezésű kolozsvári színházi projekt kezdeményezői látogattak el Máramaros megyébe összetett színházi játékkal, amelynek bábos és vetített elemei is vannak. A sors úgy hozta, hogy a tőkési iskolabusz nem tudta volna beszállítani a gyerekeket Domokosra, így a színházaskok mentek ki hozzájuk, és az utazási költséget is vállalva, ingyen tartottak előadást Tőkésen. Csakhogy a gyerekek alig értették az előadást, pedig az anyanyelvükön szólt... „Akkor beszélgettünk el a bábszínházaskokkal arról, hogy ezek a gyerekek mennyire szeretnék magyarul tudni, és hogyan segítsünk rajtuk” – mesélte Molnárné. Megszületett hát az ötlet, hogy mesefilmekkel, rajzfilmekkel, ismeretterjesztő filmekkel és természetesen könyvekkel lehetne segíteni a csoport nyelvtanulását.

A kolozsvári társulatnak köszönhetően a tervnek híre ment a Facebookon, 260 megosztást kapott a felhívás alig néhány óra alatt, úgyhogy az új év már hozta is a CD-ket, DVD-ket és könyveket tartalmazó csomagokat, adományokat. Molnárné azt is elmondta, hogy a tervnek akkora híre ment, hogy már a *Román Televízió* magyar adása és a *Duna Televízió* is felkereste őket, sőt a választói Kallós Alapítvány munkatársai azonnal jelentkeztek, hogy sokéves tapasztalatukkal segítsék a máramarosi szórványtanítókat az anyanyelvi oktatásban.

A tanító nénihez év elején 4-5 csomag érkezett Magyarországról, valamint további csomagok Kolozsvárra jutottak el, ahonnan majd továbbítják Domokosra a pedagógusnak. A tanító ígéretet kapott a *Román Televízió*

Fotó: DEMETER FERENC

• A máramarosi Tőkés település magyar osztálya a tanítónővel és a bábosokkal decemberben

A Lápos-hegység alatt, Magyarlápостól északkeletre fekvő Tőkésen, egy bányavidéki szórványfaluban tart fakultatív magyarórákat Molnár Judit tanítónő, aki hetente három alkalommal jár ki a mintegy 20 kilométerre fekvő településre Domokosról, hogy 22 gyermeket tanítson az anyanyelvén.

Magyarok, akik nem ismerik anyanyelvüket

A gyerekek magyar családokból vagy vegyes házasságokból származnak, de nem tudnak magyarul. „A nagyszülők némelyike még beszéli a nyelvet, helyel-közzel a szülők is, de a gyerekek

magyaroktatás tanítását Tőkésen Molnárné, aki Domokoson tanít, és már nyugdíj előtt áll. Jelenleg 22 gyerek iratkozott be a fakultatív anyanyelvoktatásra Tőkésen, melynek az iskolai osztályzása ugyanúgy kötelező, mint bármely más tantárgy a közoktatásban.

Megtudtuk, hogy a fakultatív anyanyelvoktatásra ciklusonként lehet csak beiratkozni, tehát előkészítő osztályban, első, illetve ötödik osztályban. Molnár tanító néni gyerekei előkészítőől nyolcadikosokig kerülnek a padba, és hetente háromszor ismerkednek a magyar nyelvvel. „Nagyon nem tudnak... az elején arra gondoltam, irodalmat, nyelvtant lehet tanítani nekik, de erről le kellett mondanom”

Az írás a *Maszol.ro*-n jelent meg.

bukaresti magyar szerkesztőségétől is arra, hogy magyar nyelvű, román feliratos mesefilmeket, rajzfilmeket, könyveket is fognak kapni hamarosan.

Segít a nagybányai Teleki Magyar Ház is

A nagybányai Teleki Magyar Ház is részt vállal a gyűjtésben-osztásban, hogy megkönnyítsék a kezdeménye-

„A gyerekek magyar családokból vagy vegyes házasságokból származnak, de nem tudnak magyarul. A nagyszülők némelyike még beszéli a nyelvet, helyel-közzel a szülők is, de a gyerekek már nem tudnak magyarul.”

zés terjesztését. Markó Hajnal, a Teleki Magyar Ház képviselője lapunknak elmondta, hozzájuk elsősorban elektronikus úton érkeztek magyar nyelvű mesefilmek, rajzfilmek töménytelen mennyiségben.

„Idővel ezeket a hang- és képanyagokat megírjuk DVD-re, és elküldjük a tanító néninek, illetve más, Máramaros megyei szórványtelepülésekre is” – mondta Markó. Tájékoztatása szerint a Teleki Magyar Ház a maga módján évek óta szívügyének tekinti a szórványmagyarok felzárkóztatását az anyanyelvhasználathoz. Rendszeresen előadásokat, kulturális tevékenységeket szerveznek a mintegy tucatnyi „nagy szórvány” településen, így került a kolozsvári bábcsoport is a térségbe. Az intézmény évről évre pályázati úton támogatást nyer, hogy legalább havonta eljusson a magyar szó minden településre valamilyen formában.

Munkájukhoz tartozik az is, hogy ismertebb-nevesebb előadókat győzzenek meg arról, hogy kisebb, alig néhány tucatnyi közönség előtt is fellépjenek, interaktív műsorokat hozva létre, amelyet a kis szórványközösség is magáénak érezzen. „Erre példa egy nemrégiben szervezett táncház Kapnikbányán, ahol a helybeliek

kérték, hogy a vendég népzenei együttes maradjon kicsit tovább mulatozni is” – mondta el lapunknak örvendezve Markó.

A Teleki Magyar Ház képviselője szerint hozzáállás kérdése, hogy két generáció alatt csaknem teljesen elfelejtődik az anyanyelv egy családban. „Sokan feladják magukat egy vegyes házasságban vagy vegyes nemzeti-ségű közösségben, semmiféle rossz szándék vagy külső megszorítás nem kell ehhez. Nagyon kevés az a tudatos ember, aki felméri, hogy a gyerekek csak nyernivalója származik abból, ha két nyelven boldogul, és abból az egyik az ősei anyanyelve” – összegezte Markó Hajnal.

Játék útján lehet megőrizni az anyanyelvet

Erre a problémára talált megoldást Vadas László kolozsvári színházi rendező, aki immár két éve vezeti a 7ed7 színházi estek az erdélyi szórványban elnevezésű projektet. Mint elmondta, a projekt első szakaszában dél-erdélyi szórvány településeket látogattak meg hatalmas sikert aratva. „A helybeliekkel való beszélgetés során derült ki, hogy nem vagy csak alig tudnak magyarul – mondta el Vadas. – Óriási élmény volt látni, hogy az előadás végén nyolcvan éves nénikék felálltak, és karácsonyi énekeket énekeltek nekünk hála-ból, hogy magyar szót hallhattak – de beszélni már nem tudtak magyarul. Azt mondták, szinte gyerekkoruk óta nem használják anyanyelvüket, de a dalok megmaradtak, azokat ma is éneklük”. Az első év dél-erdélyi élményei és szellemi elégtétele hozta meg a lendületet a folytatáshoz, így tavaly a bányavidéki szórványtelepüléseket járta be a 7ed7 színházi estek az erdélyi szórványban, Oscar Wilde *Boldog hercege*-vel Demeter Ferenc kolozsvári bábos előadásában. A megható történetet összesen 19 alkalommal, Monóban, Szamosardón, Misztótfaluban, Láposbányán, Máramarosszigeten, Hosszúmezőn, Rónaszéken, Kapnikbányán, Koltón, Sárosmagyarberkeszen, Felsőbányán, Domokoson, Tőkésen, Tőkésbányán és Erzsébetbányán, nagybányai óvodákban és iskolában, valamint a Teleki Magyar Házban adták elő gyermekeknek és felnőtteknek alig öt nap leforgása alatt. Az előadóművész Demeter Ferenc elmondta, meglepő, de Közép-Erdélyben is, sőt Kolozsvártól alig né-

hány kilométerre is léteznek olyan szórványtelepülések Kajántó, Bodonkút és Diós környékén, ahol bár élnek még magyarok, nem ismerik az anyanyelvüket. Rajtuk segít azzal, hogy időről időre ellátogat egy-egy bábeldadással, amelyre aztán az egész település lakossága eljön kicsitől nagyig, mert szere-

• Adományok a tőkési magyarul tanuló gyerekeknek

tik, és jól érzik magukat.

Harmadik szakaszra is készül a Vadas László vezette projekt, idén a királyföldi magyarokat, illetve a csángókat keresik fel két bábjátékkal. A kezdeményezést a Bethlen Gábor Alap támogatja. „Egyetlen generációt sem zárunk ki az előadásokból, melyeket úgy rendezek, hogy a gyerekeket megnevezteti, a felnőttek némelyikének pedig könnyeket csal a szemébe” – magyarázta a rendező, hiszen a projektnek épp az a célja, hogy megőrizze az anyanyelvet, ciklusosan visszatérő jelenléttel életben tartsa ott is, ahol a mindennapok elmosás az anyanyelv-ápolás fontosságát.

PÁSZTOR KRISZTINA

Négy pedagógiai közmondás

1. Ha tudásunkat nap mint nap nem gyarapítjuk, el fog apadni

Az ősi kínai közmondás egy roppant érdekes és meglehetősen rejtelmes pszichológiai mechanizmuson alapuló – ma már hiteles tudományos kutatási

sítási mértéke fenntartásának, a kialakult képességrendszer funkcionalitása megőrzésének vonatkozásában is. A szüntelen tapasztalás, a szakadatlan megismerés, a megállást nem ismerő tanulás óriási értéke tehát épp

jük, másrészt pedig, ha állandóan új elemekkel bővítjük, ha örökön-örököké gyarapítjuk.

2. Neveletlen ember, lelketlen test

Jelen elemzésünk tárgyává vett sokatmondó arab közmondás nagyon is kifejezően érzékelteti, hogy a tág értelemben vett nevelés végső soron az egyén lelki lényegét hozza létre, lehetőséget biztosítva ekképp a sikeres megismerésre, a tudatos viselkedésre, a differenciált alkalmazkodásra, az eredményes életfenntartó aktivitások végzésére, a hatékony kommunikációra és a kreatív kultúraalkotásra. Az ember köztudottan lelki természetű élőlény, azonban e meghatározó sajátossága születésének pillanatában csak csiraszerűen és lappangó módon van jelen (az örökletes predispozíciók formájában). A lelki élet kifejlődése köztudottan a külső aktiváló (pedagógiai üzeneteket is hordozó) ingerek, a formáló erejű ráhatások eredménye. Azt lehet mondani, hogy az ember lelki lényegének, pszichikus struktúrájának, állapotainak, folyamatainak és funkcióinak, valamennyi lelkületi jelenségének, gyakorlatilag egész pszichés valóságának egységes és egészséges kibontakozása – a gyermek- és ifjúkor mentén – a széles értelemben vett nevelési ráhatások jellegének és minőségének függvénye. Konzisztens hatások hiányában az embernek e sajátos lényegi jellemzője nem haladhatja meg az egyszerű, veleszületett formátumú elemi lehetőségek szintjét. Az emberi lény csak akkor lesz teljes, ha a testi (fizikai, szervezeti, anatómiai és fiziológiai vagy szomatikus) szférája egyetlen egységes egésszé egyesül kibontakozó lelkületével, tudatos és nem tudatos belső pszichés életjelenségeivel. A nevelés hiányában ez az egyesülés és egységesülés nem tud megtörténni, az egyén testisége nagymértékben nélkülözni fogja mindazokat a jelenségeket, amelyek a pszichikum rendszeréhez tartoznak (s amelyek elsődleges adaptív értékkel bírnak). Emberi arculatát meghatározó alapvető tulajdonságai – tudása, elvont verbális gondolkodása, nyelvi rendszere, jelleme, moralitása, szokásainak készlete, képességeinek állománya, attitűdjei-

- **Test-lélek összhangja.** Az emberi lény csak akkor lesz teljes, ha a testi szférája egységes egészet alkot kibontakozó lelkületével

eredmények által igazolt – jelenségre utal. Ennek lényege mindenekelőtt abban rejlik, hogy az a szellemi tartalom-állomány, amivel adott pillanatban rendelkezünk, de amit folyamatosan nem ápolunk, nem rendszerezünk, vagyis amit időről időre nem szervezünk újra, és ciklikusan új elemekkel nem gazdagítunk, hosszabb távon nem marad meg eredeti állapotában, illetőleg kezdeti minőségi szintjén, hanem mind belső struktúrájában, mind pedig funkcionalitásában gyengülni kezd, és fokozatos sorvadás fogja jellemezni. Ilyen értelemben semmi meglepő nincs abban, hogy a permanens (a ma oly sokszor hangoztatott egész életen át tartó) tanulás, tudásunk megállást nem ismerő bővítése nemcsak napjaink társadalmi kihívásainak, a ma annyira hangoztatott tudásalapú és egyre gyorsabb ütemben fejlődő társadalom követelményeinek szempontjából szükséges, hanem az előzetesen megszerzett tudás haszno-

abban áll, hogy az egyfelől a személy által birtokolt tudás pontosítását, kiegészítését és tartalmi gazdagodását szolgálja (s ekképp hatóerejét fokozza), másfelől pedig, hogy a már létező aktív tudáskészlet állományi zsugorodásának és gyengülésének, ugyanakkor működésbeli hanyatlásának meggátolását (implicite állandósulásának vagy stabilitásának favorizálását). Az idézett váltig izgalmas közmondás szellemében e helyen tehát aligha gondolhatunk másra, mint arra, hogy életünk minden pillanatában tudásunkat (műveltségi szintünket, gondolkodási műveleteinket, gyakorlati cselekvési reakcióinkat, képességeinket, magatartási formáinkat, kommunikációs készségeinket stb.), illetve tudásunk alkalmazhatóságát csakis úgy tudjuk jó minőségben hosszú távon megőrizni (és természetesen erősíteni), ha azt (egyetemes értelemben vett) tanulás révén egyrészt folyamatosan felújítjuk, időnként aktualizáljuk és újraépít-

nek rendszere, érzelmi élete stb. – nem vagy csak minimális szinten fognak kibontakozni (nem fogják meghaladni az örökletes adottságok vagy hajlamok kezdetleges fokát). Ily módon a lelketlen (lélektelen, lelkiismeretlen, érzéktelen, érzületlen, tudatlan, öntu-

„A szüntelen tapasztalás, a szakadatlan megismerés, a megállást nem ismerő tanulás óriási értéke tehát épp abban áll, hogy az egyfelől a személy által birtokolt tudás pontosítását, kiegészítését és tartalmi gazdagodását szolgálja.”

datlan stb.) egyén nem lesz képes sem a valóság széles körű megismerésére és megértésére, sem pedig a magas szintű adaptív – életfenntartó, illetve egzisztenciális célokat követő és megfelelő életminőséget biztosító – cselekvésre, a sikeres, építő, elkötelezett és alkotó tevékenységvégezésre. Nem fér kétség ahhoz, hogy csakis a (családi és iskolai) serkentő és ösztönző hatások, a pszichológiai szükségleteket kielégítő (és nyilván újabb szükségleteket életre keltő) nevelés képes megfelelő módon szabályozni a lelki élet kialakulását, azt voltaképpen, hogy az egyén olyan (kognitív, affektív és volitív) felsőrendű pszichikus funkciókkal, olyan személyiségkomponensekkel és olyan szellemi energiaforrásokkal telítődjön, melyek segítségével meg tud majd birkózni az élet problémáival és nehézségeivel, alkalmazkodni tud az egyre

„Nem fér kétség ahhoz, hogy csakis a (családi és iskolai) serkentő és ösztönző hatások, a pszichológiai szükségleteket kielégítő (és nyilván újabb szükségleteket életre keltő) nevelés képes megfelelő módon szabályozni a lelki élet kialakulását.”

bonyolultabb kihívásokhoz, az egyre sokrétűbb követelményekhez, előírásokhoz és feladatokhoz. Meglátásom szerint a fenti közmondás tehát egyzersmind azt tételezi, hogy a nevelés elmaradása vagy silány és hiányos mivolta esetén az egyén erősen gátolva van abban, hogy teljes értékű, a szomatikus és pszichikus (és nyilván szellemi) vetületeket szervesen magában integráló, azaz elválaszthatatlan pszichoszomatikus egységességgel rendelkező integrált ép és normális személyiséggé váljon. Ez pedig egészen természetellenes dolog, hisz az egészség és „jól” nevelt emberre mindenekelőtt a test és lélek működéseinek egyensúlya és harmóniája, integráltsága és összhangja jellemző. A test fejleszti és tartalmazza az életgyakorlathoz szükséges erőforrásokat és energiákat, a lélek pedig áthatja, színezi, favorizálja vagy gátolja, egy szóval szabályozza a környezettel való kapcsolatok rendjét, végső soron a teljes életvitel valamennyi mozzanatát. Ismeretes, hogy mindig, amikor a test és a lélek együttesének szervesége, kiegyensúlyozottsága és harmóniája megbomlik (vagy nem alakul ki megfelelő szinten) rendellenes, betegséget jelentő állapotokkal kell szembenézni. Ha e területen megszakad az egészségesség, megromlik az egészség is. Nyilván az is igaz, hogy ha a testi vagy lelki egészség megromlik, az egységesség is fellazul vagy megszakad.

3. A műveletlen ember olyan, mint egy csíkok nélküli zebra

Könnnyen megállapítható, hogy a fenti roppant érzékletes afrikai közmondás tökéletesen mutat rá arra a megcáfolatlan pszichológiai tényre, melynek megfelelően a műveltség az emberi lény központi jelentőségű és meghatározó ismérve. Ugyanis a műveltség nyújtja a személyiség tartópillérszerű konzisztenciáját, az emberi tevékenységek, viselkedések és kommunikációs megnyilvánulások tartalmát, működési alapanyagát, jellegét és irányultságát. A műveltség bonyolult fogalmát manapság csakis olyan specifikus emberi törekvések és tevékenységek viszonylatában lehet meghatározni, amelyek alapvetően művek létrehozásával, illetve értékek alkotásával járnak. Ilyen megközelítésben a műveltség nem egyéb, mint egyes személyek, adott közösségek vagy az egész emberiség vo-

natkozásában megjelenítendő anyagi és szellemi értékek legtágabb köre, tehát mindaz, amivel az ember gazdagította környezetét, tökéletesítette önmagát és könnyítette, jobbította önnön életét. A műveltség szférájába ma olyan általános és speciális (szakmai) ismereteket, szokásokat, képességeket, attitűdöket és gondolkodási módokat sorolunk be, amelyek mindenekelőtt életstílusra, világszemléletre, életfelfogásra, egyéni döntésekre és választásokra, személyes viselkedési formákra vonatkoznak. Mindezek olyan köteléket alkotnak, amely bizonyos emberi csoportok vagy

„Az emberi mivoltot, illetőleg a humán lényeket a leggyökeresebben a műveltség alapozza meg. Ezért azt lehet mondani, hogy a műveltség az emberi lényeg magjellegű, a szomatikus, pszichikus, szellemi és szociális vetületeket átfogó, meghatározó erejű tulajdonsága.”

szűkebb-tágabb körű közösségek tagjait egymáshoz fűzi. Ennek a köteléknek a hiányában vagy silány állagában az ember – akárcsak a csíktalan zebra – elveszti lényegi ismervét, és elidegenedetté, tévelygővé, irányvesztetté, adaptálatlanná, érzéketlenné, magányossá, zavaros identitásúvá, elnyomhatóvá, indoktrinálhatóvá, manipulálhatóvá, kiszolgáltatottá, zülleszthetővé, boldogtalanná válhat. Aligha kellene bizonygatni e helyen, hogy az emberi mivoltot, illetőleg a humán lényeket a leggyökeresebben a műveltség alapozza meg. Ezért azt lehet mondani, hogy a műveltség az emberi lényeg magjellegű, a szomatikus, pszichikus, szellemi és szociális vetületeket átfogó, meghatározó erejű tulajdonsága.

A cikk következő lapszámunkban folytatódik.

FODOR LÁSZLÓ
a marosvásárhelyi
Sapientia EMTE
egyetemi docense

Feltérképezik a felszámolásra ítélt oktatási helyszíneket az Iskolák veszélyben program keretében

Helyzetjelentés készül a szórványban

Erdély-szerte felméri a magyar nyelvű oktatás helyzetét a Közpolitikai Elemző Központ és a Kvantum Research kutatóintézet az Iskolák veszélyben elnevezésű kutatási program keretében. A projekt célja rámutatni a kritikus pontokra, ahol a következő tíz évben csak speciális tervek révén menthető meg a magyar iskola. Kimutatásuk

Megkeresik a kritikus pontokat

A 2012 nyarán civil kezdeményezésésként indított Iskolák veszélyben kutatási program célja bemutatni a kritikus pontnak számító oktatási helyszíneket, információkat nyújtani a döntéshozók részére, illetve közös gondolkodást beindítani arról, hogy milyen módon lehetne megőrizni,

magyar nyelvű oktatási helyszínről adatlap, majd ezek összesítésével megyei helyzetjelentés készült. Azóta Szatmár, Szilágy, Bihar, Kolozs, Fehér és Hunyad kivételével valamennyi erdélyi megyét felmérték, és Arad megyében is elkészítették a jelentést, részletezte a kutatás jelenlegi állását a szociológus. Elmondása szerint ezeket továbbították az adott megye döntéshozóinak, oktatási szakembereinek, de az összegyűjtött adatok alapján a jövőben más típusú elemzéseket is készítenek, például a szórványkollégiumok működéséről, a kistérségi együttműködésről. Bár a projekt a politikumtól függetlenül, civil kezdeményezésésként indult, menetközben a döntéshozók is felkarolták, az RMDSZ partnerként csatlakozott a programhoz, a magyar kormány a Bethlen Gábor Alap révén támogatja a kutatást. Kiss Tamás szerint az összegyűjtött adatok hasznos támpontot nyújthatnak ahhoz, hogy oktatási stratégia készüljön a szórványban, de konkrét problémákra is rámutathatnak, többek között arra, hova kell iskolabusz, melyik tanintézet presztízsét kell növelni. A projekt a támogatási rendszerre is hatással lehet, a szociológus szerint arra is rá szeretnének világítani, melyek azok a kiemelt helyszínek, ahova az erőforrásokat összpontosítani kellene.

Fotó: TÓTH ORSOLYA

- **Veszélyben.** 235 olyan erdélyi település van, ahol az évtized végéig megszűnhet a magyar oktatás

szerint 235 olyan erdélyi település van, ahol az évtized végéig megszűnhet a magyar oktatás. A zömében szórványbeli településeken az elmúlt években csupán 4–5 gyereket íratnak be iskolába, és nem született két magyar csecsemőnél több – derül ki a kutatási programból. A szakemberek által veszélyeztetettnek minősített iskolák szomszédságában nincs más magyar tanintézet, így az itteni magyar gyerekek 2020 után valószínűleg csak román nyelven tanulhatnak majd. A veszélyeztetett iskolák megtartása a következő években speciális tennivalókat, helyi és regionális cselekvési tervek kidolgozását igényli – vélekednek a szakemberek.

megegyeztetni ezeket. A programot lebonyolító szociológusok – Barna Gergő, Kapitány Balázs, Kiss Tamás és Márton János – a statisztikai adatok alapján határolták be, melyek a veszélyeztetett oktatási helyszínek, ezt követően pedig terepmunka során tájékozódnak az aktuális helyzetről, jövőbeni lehetőségekről – mondta el Kiss Tamás szociológus. „Nem az a lényeg, hogy globális következtetést vonjunk le, hanem hogy helyi szinten nézzük meg, mi van jelenleg, mit lehetne tenni a jövőben” – hangsúlyozta a szakember.

Kifejtette, elsőként Temes megyét térképezték fel, ahol valamennyi

Helyben készül az oktatási stratégia

Az RMDSZ által is felkarolt kutatási program adatait ismertette Magyarai Tivadar, a szövetség oktatási főtárhelyettese a magyar szórvány napja alkalmából Nagyenyeden tartott konferencián kifejtette: az új demográfiai helyzet új megközelítést, helyi, megyei és regionális szintű cselekvési tervek készítését követeli meg. „Ami jó lehet Dicsőszentmártonban, az már a szintén Maros megyei Segesváron sem jó” – példálózott Magyarai Tivadar. Elmondta, az RMDSZ főtárhelyettese rövid és középtávú regionális oktatási tervek készítését kezdeményezte, első

körben a helybeliek és szakmabeliek döntik el több hónapos műhelymunka során, hogy az adott településen, régióban milyen megoldást érdemes választani a magyar oktatás megmentésére. A társadalmi konzultációval készülő 10–15 regionális dokumentumot az adott térségben vitára bocsátanak, ennek eredményeként fogalmazódna meg, hogy mi a teendő az erdélyi magyar oktatásban, magyarozta a főtitkárhelyettes.

Minimális gyereklétszám és pedagógushiány

A gyereklétszám drasztikus csökkenése az észak-erdélyi szórványban is érezteti hatását, az Iskolák veszélyben program adatai szerint Beszterce-Naszód megyében a 23 magyar iskolából csupán hétben biztosított hosszú távon a működéshez szükséges gyereklétszám. A Beszterce környéki oktatási régióban a beszercei és a szentmátéi, míg a Bethlen környékiben az árpástói, a bethleni, a felőri, a magyardécei és a vicei iskola fennmaradására mutatkozik reális esély, utóbbi kettőre a településeken működő szórványkollégiumok jóvoltából. A hatszázalékos magyarsággal rendelkező megyében 2005-ben három magyar iskola – a somkereki, a bacai és a nagysajói – zárta be kapuit, és az alacsony diáklétszám miatt az évtized végéig újabb tanintézetek juthatnak hasonló sorsra. A megyében ugyanis olyan települések is vannak – Kékes vagy Mezőverese gyháza –, ahol az elmúlt 5–6 évben egyetlen magyar gyerek sem született – mesélte a *Krónikának* Balázs Dénes kisebbségi oktatással megbízott tanfelügyelő.

A Beszterce-Naszód megyei tanfelügyelőség 2013/2014-es tanévre szóló beiskolázási adatai szerint az egyes kistérségekben egyfajta magyar szigeteket képező települések – Tacs, Mezőköbölkút, Magyarberéte – iskolái vannak a legnagyobb veszélyben. Utóbbi településen évek óta 4–5 gyerekkel működik az elemi iskola, és nem tudni, meddig sikerül fenntartani ezt az állapotot. A kis létszámú osztályok esetében ugyanis a fejkvóta nem fedezi a pedagógusok bérét, az anyagi gondokkal küzdő mezőségi önkormányzatoknak pedig nincs pénzük kiegészíteni azt – vetített rá az osztályösszevonások, iskolabezárások legfontosabb okára Balázs Dénes. Mint magyarozta, az előljárók többségét nem

is annyira a rosszindulat, mint inkább a pénzsűke vezeti, amikor a magyar osztályok összevonása, iskolák megszűntetése mellett dönt, háttérintézmények révén megoldható lenne ezek működtetése. Az illetékes szerint a legtöbb oktatási helyszínen minimális létszámmal működnek a magyar osztályok, a szabály alól a beszercei Andrei Mureșanu Főgimnázium magyar tagozata sem kivétel, ahol a 6. osztályban csak hat magyar gyerek van. A megyeszékhelyen az elemi és általános iskolában egy-egy, a középiskolában a vidékről érkező diákok révén két-két magyar osztály működik.

Az észak-erdélyi szórvány megyében az alacsony gyereklétszám mellett a szakképzett pedagógusok hiánya is gondot okoz, részletezi a problémákat a tanfelügyelő, Besztercen és Szentmátéban például a szülői szabadságra menő pedagógusok helyére keresnek matematika-, illetve magyartanárt. Árpáston szakképzett tanítót foglalkoztatnak, Tacson nyugdíjas oktatja a diákokat, miután az oda kinevezett pedagógus külföldi munkavállalás céljából fizetetlen szabadságra ment.

Román iskolában a vegyes házasságból származók

Az észak-erdélyi szórvány másik problémája, hogy sok helyen a meglévő kevés gyereket sem tudják megtartani a magyar iskolák számára, számos szülő a jobb boldogulás reményében román tanintézetbe íratja csemetéjét. Balázs Dénes szerint Újös esetében – ahol nemrég szűnt meg a magyar 5–8. osztály, sikerült elérni, hogy az elemi végzetek 60 százaléka a helyi román iskola helyett a közeli Szentmáté magyar iskolájában tanuljon. A magyar alternatíva választása sokszor azon múlik, hogy a pedagógus, lelkész meg tudja-e győzni a szülőket az anyanyelvű oktatás fontosságáról, mesélte a tanfelügyelő.

A beszercei oktatási térség fontos magyar szigetének számító Cegőtelkén a szülők nagyrésze a beszercei vagy tekei magyar iskola mellett dönt, de Székely Lilla tanítónő szerint egyre gyakrabban merül fel opcióként a közeli községközpont, Szászlekenye román iskolája is. Mint mondta, ezt azok a szülők részesítik előnyben, akik szakmára tanítanak csemetéjüket, és magyar nyelvű szakoktatás hiányában kénytelenek a románt választani. A 85 százalékban

magyarokta település elemi iskolájában magyar tagozaton 15, románon 9 gyerek tanul összevont osztályban, utóbbiak szinte mind vegyes házasságból származnak. A magyar, de évek óta román tagozaton oktató pedagógus szerint egyetlen esetben fordult elő, hogy román–magyar szülők gyermekét magyar tagozatra írták. A beolvadási tendencia ellensúlyozásaként a tanítónő választott tantárgyként magyar nyelvre oktatja diákjait.

Csángókkal mentik a magyar iskolát

A demográfiai adatok ellensúlyozására Beszterce-Naszód megyében már évekkel ezelőtt találtak megoldást, a vicei Dsida Jenő Általános Iskola tantestülete, hogy megmentse a diáklétszám csökkenése miatt bezárásra ítélt tanintézetet, a Csángóföldről hozott gyerekeket. A 2006-ban így módon létrejött Bátya Egyesület vicei kollégiumában 31 csángó és mezőségi gyereknek biztosítanak szállást, ingyenes ellátást, a magyardéceiben 11-en laknak. A Bákó megyeiek mellett Óradnárról, illetve olyan mezőségi településekről érkeznek diákok, ahol megszűnt a magyar iskola, mesélte lapunknak Kerekes Zoltán egyesületi elnök. Emellett 11, a vicei iskolából kikerült csángóföldi gyerek továbbtanulását is biztosítják. „Elsősorban olyan iskolákba irányítjuk őket, ahol szükség van diákokra, ugyanakkor van magyar közösség – magyarázza Kerekes Zoltán. – Gondot okoz, hogy kevés helyen van magyar szakoktatás. Ez hatalmas lemaradás a román tanintézetekhez képest, mert ismerjük el, nem való mindenki elméleti líceumba, pedig a közelben magyar nyelven csak ez biztosított számukra.” Az elnök, aki maga is pedagógus, abban bíz, hogy a Téka Alapítvány szamosújvári iskolájának felépültével a Mezőségen is beindul a magyar nyelvű szakképzés.

„Azok a magyar iskolák, amelyeknek nincs háttérintézménye, legyen az egyesületi, egyházi vagy bármilyen más, megszűnnek” – vetíti elő a jövőt Kerekes Zoltán hozzátéve, bár még a csángó gyerekek vannak többségben intézményeikben, a magyar iskolák felszámolásával kezdenek elmozdulni a mezőségi irányába.

PAP MELINDA

Beszélgetés Laczkó Szentmiklósi Endre gyergyóremetei történelemtanárral

„A pedagógiai optimizmusnak minden tanárban meg kell lennie”

A gyergyóremetei Laczkó Szentmiklósi Endre élő példája annak, hogyan lehet valaki próféta a saját hazájában, noha a közismert szólás épp ennek az ellenkezőjét állítja. A népszerű történelemtanár közösségének megbecsült tagja, sokan fordulnak hozzá tanácsért, segítségért a régi dolgokban való eligazodásban. Hivatásszerűen végzett pedagógusi munkája mellett könyveket ír, újságokban publikál, tudományos kutatásokat végez, de elismert tagja az Erdélyi Kárpát Egyesületnek is. Nemrégiben Ezüstgyopár díjjal ismerte el munkásságát a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége.

– *Hogyan érintette önt a szakma részéről jövő elismerés?*

– Nagyon meglepődtem annál is inkább, mert tudom, Gyergyóból idén egyedülként kaptam ezt a díjat. Rögtön utána kérdés fogalmazódott meg bennem: miért én, hiszen annyi kiváló pedagógus érdemelné meg? Ehhez a kérdéshez társulhat Ferenc József császár egyik híres mondása: „mindig annyi díjat kell kiosztani, hogy azok is kapjanak, akik megérdemlik”. Ezután számba vettem mindazt, amit az elmúlt 35 év alatt tettem tanárként, iskolavezetőként, és jóleső érzés öntött el, hogy mindezt a szakma is elismeri.

– *Noha a pályája kezdetén voltak jobb ajánlatok is, ön mégis hazatért szülőfalujába tanárkodni. Mi készítette erre a döntésre?*

– A szülőfaluhoz és az itt élő emberekhez való kötődés. A remetei ember konok, mostani modern szóhasználatkal élve nonkonformista, de ugyanakkor nagyon szorgalmas és ambíciós is – szeretem ezeket az embereket. Korán kezdett foglalkoztatni a helytörténet, a néprajz, és minél többet beszélgettem az emberekkel, annál inkább megszerettem őket. Szeretem a természetet is, a gyalogtúrákat is nagyon korán kezdtem, így hamar megismertem a környező tájat, a hegyeket. Bárhová menjek idegen

vidékre, a horizonton a hegyeket keresem. Nagyjából ez az, ami ide köt, ami maradásra késztetett.

– *Történelemtanárnak lenni változó időkben nem hálás feladat, hiszen köztudomású, hogy a politika nagymértékben befolyásolja főleg a jelenkor történelmének oktatását.*

– Erről egy régi történet jut eszembe: az, amikor 1808-ban Napóleon találkozott Goethével Erfurtban. Mindenről beszélgettek, gazdaságról, művészetekről, zenéről, a Francia Birodalom terveiről. Legtöbbet Napóleon beszélt, Goethe inkább hallgatott, majd egy mondattal zárta a beszélgetést: „a végzet a politika”. A politika ne szóljon bele az élet dolgai-ba, csak keretet teremtsen a fejlődéshez, a szabadsághoz! Sajnos ez a történelemtanításban a legkevésbé érvényesül, hiszen mindig valami politikai ideológiának van alárendelve. Nekem viszont voltak történelemtanáraim – Imreh István, Csetri Elek –, akik néha elvittek városnézőbe Kolozsváron, olyankor mindig felhívták a figyelmünket, hogy próbáljuk meg objektíven tálni a dolgokat, és ha más változat is van, mind-egyiket kell ismertetni, mert a gyermek kiválasztja a megfelelőt. Például most is elmondom a kontinuitáselméletet, de a bevándorlást is, a gyermekek majd szelektálnak. Az 1980-as években nehéz volt, mert például nemzetiségi történelmet nem taníthattunk, de akkor is próbáltam minél több ismeretet átadni a diákjaimnak. Kossuthról és 1848-ról úgy beszéltem, hogy a katedra fiókjába betettem a kazettoaftot, és rögzítettem mindent, amit mondtam. Tudok olyan esetéről, hogy a gyerek otthon jóhiszeműen elmondta, miket mondott a tanár, és a szülők feljelentették.

– *Úgy tudom, önnek is volt ilyen esete...*

– Egyszer volt ilyen, de nem szívesen beszélek róla. Egy kolléga szólt, vigyázzak, miket mondok, de ismerve az illetőt, ez nem jóhiszemű figyelmeztetés volt, hanem fenyegetés.

– *Régi vágású tanárnak tartják. Mit gondol, miért?*

– Bármilyen modern világban élünk, vannak pedagógiai módszerek, amikről nem lehet lemondani. Ilyen például a számonkérés aprólékossága, de fontosnak tartom, hogy a tudás alapos legyen, ne kombinatív. Ugyanakkor segíték a diáknak abban, hogy tudjon szelektálni és az értékeket épp arra a polcra tegye, ahová szükséges. A mai világban szinte képtelenség elvárni egy gyerektől, hogy elolvasson egy háromszáz oldalas könyvet, az információkat innen-onnan „összecsipegetik”. Mindezek ellenére még mindig próbálkozom a hagyományos ismeretszerzési módszerek megismertetésével és megszerettetésével. A régi tanároknak volt egy tartás, tisztelték a diák egyéniségét, és segítettek annak kibontakozásában. Ha mindez sugárzik a katedrától, akkor azzal ki lehet provokálni ugyanazt a tiszteletet. Magyarán, tisztetem a diákokat, de ugyanezt várom el tőlük is. Nagyon fontosnak tartom mindemellett a különböző pedagógiai tényezőkkel való együttműködést, és itt elsősorban a szülőkre gondolok. Ma már a szülőket is nevelni kell, valamiképp közelebb kell őket csalogatni az iskolához, tartani kell velük a kapcsolatot. A mai rohanó világban rengeteg információ

Laczkó Szentmiklósi Endre 1954. február 14-én született Gyergyóremetén, a középiskolát a székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnáziumban végezte, majd a Babeş-Bolyai Tudományegyetem történelem-filozófia karán szerzett tanári képesítést. Iskolai elvégzése után szülőfalujában tanít, az utóbbi húsz évben a Balás Jenő Általános Iskola igazgatója. Több kiadványa jelent meg: *Gyergyóremete – településismertető*, *Gyergyói kalauz*, *Gyergyói hívogató*. Írásai jelentek meg az EKE időszakos kiadványában, a *Gyopárban*, illetve közöl a *Hargita Népeben* és a *Gyergyói Hírlapban*.

éri a gyerekeket, nem csoda, hogy nem tudnak szelektálni, és sokan közülük idegbetegek, gyengék idegileg. Ezzel a jelenséggel sok esetben a szülők sem tudnak mit kezdeni, ezért fontos segíteni elsősorban a szülőknek az eligazodásban. Természetesen a pedagógusnak is megvan a magánélete, a joga a szabadidőhöz, mégis fontosnak tartom a családlátogatásokat, amik hajdanán kötelezők voltak, ma már nem. Pedig ma is vannak olyan helyzetek, hogy el kell menni a családokhoz, szóba kell állni a szülőkkel. Volt rá példa, hogy óvodás gyerek családjához kísérttem el a kolléganőt, mert ez volt a megoldás az adott helyzetre, és ez nem a kolléga pedagógiai képességeinek az alábecsülése, egyszerűen segítségnyújtás a gyerek érdekében.

– Vannak-e diákjai, akik a nyomdokaiba léptek, és ők is történészek lettek?

– Több is van. Például nagyon örülök, hogy Nagy József tanítványom volt, ő éppen doktorandusz hadtörténetből. Tanítottam Balázs Bécsi Attilát, a Téka Alapítvány vezetőjét, Erdős Annamáriát, aki a Salamon Ernő Gimnáziumban tanít, és még sok mást, akikre büszke vagyok, de képtelenség mindenkit felsorolni.

– Mi a tanári hitvallása?

– Ezt nehéz megfogalmazni, de tény, hogy kevés pénzből is lehet tisztességesen élni, és ha újra kellene kezdenem, akkor is ezt választanám. Ezenkívül a gyerekeket szeretni kell – ez kizáró jellegű ebben a szakmában. Ahogy a humanisták mondták: „minden ember az eddiginél többre tanítható, és az eddiginél jobban nevelhető”. Ennek a pedagógiai optimizmusnak minden tanárban meg kell lennie, akkor látja, melyik gyermek hogyan alakítható. Rossz gyermek nincs, és ha netán mégis felfedezhető némi rosszindulat, annak a háttérben legalább hetven százalékban egy felnőtt hibás magatartása áll.

– Gyergyóremetén kering egy mondas: „ha valamit nem tudsz, kérdezd meg Laczkó Szentmiklósi Endrétől!” Mi az alapja ennek a lassan szállóigévé váló mondásnak?

– Ez túlzás, de valóban állítanak meg emberek, és érdeklődnek helytörténeti dolgok iránt. Talán onnan is eredhet ez a mondas, hogy több kiadványban is jelentek meg írásaim különféle témákban, az emberek ezt tudják és érdeklődnek.

Néha megállítanak az utcán, és ötleteket adnak: „tanár úr, erről is kellene írni”. Sosem szoktam nemet mondani az ilyen felkérésekre, hanem megígérem, hogy utánanézek. Több esetben előfordult az is, hogy régi diákjaim beneveztek versenyre, vagy tudományos dolgozatot kellett készíteniük, és hozzám jöttek segítségért, de államvizsga-dolgozat összeállításában is segítettem. Mindig örültem az ilyen megkereséseknek, soha nem utasítottam el senkit azzal, hogy a segítséget immár az új iskolája tanárától kellene kérnie.

• A SZERZŐ FELVÉTELE

• Laczkó Szentmiklósi Endre: „Ha újra kellene kezdenem, akkor is ezt a pályát választanám.”

– Immár húsz éve igazgatóként is tevékenykedik, a csutakfalvi Balás Jenő Általános Iskola vezetője. Igazgatóként milyen vezetői elveket vall magáénak?

– A demokratikus vezetés híve vagyok: nem az igazgatói irodából irányítok, hanem a közösséggel leülve megbeszélünk dolgokat, közösen hozunk döntéseket. Másik elvem, hogy soha nem adok erőn felüli feladatokat beosztottaimnak, csak olyasmit, amit kipróbáltam, és tudom, hogy az illető is képes rá. Minden pedagógusi közösségnek három támasza kell legyen: az egyik a tudásbeli felkészültség, a másik a pozitív erkölcsi hozzáállás, a harmadik pedig az első kettőnek az érvényesítési lehetősége.

– Tanári és igazgatói tevékenysége mellett még számos egyéb tevékenységet folytat, többek közt könyveket ír, és tudományos esszéket publikál különféle kiadványokban. Honnan jött ez a késztetés?

– Úgy vélem, ha valaki valami iránt érdeklődik, adatokat, információkat gyűjtött össze, mindezt rendszerezte, és

következtetéseket vont le, illik megosztani másokkal is. Főleg a helytörténet érdekel, a két világháború közti időszakban a magyarság helyzete és a néprajz foglalkoztat. Úgy vélem, minden történelemtanárnak kötelessége foglalkozni a helytörténettel, és ez ellen nem kifogás még az sem, hogy az illető nem az adott településről származik. Egyszerűen hozzá kell fogni, és kell csinálni – ezt mindig elmondom módszertani értekezleteken is. Esetemben sokat számított az is, hogy nagyon jó elődöm volt, Garda Dezső történésszel sokat jártunk gyűjteni, ez

mindenképp előnynek számított főleg az elején.

– Emellett az Erdélyi Kárpát-Egyesület (EKE) is megbecsült tagjaként tartja számon, túrávezetőként is szokott tevékenykedni.

– A természetjárás szintén az életem része, mivel szeretem a természetet. Kezdetben egyedül vagy a feleségemmel jártam kirándulni, gombászni, aztán rájöttem, hogy egy-egy helynek csodálatos története van, amit érdemes lenne másokkal is megismertetni. A természetjárásnak létezik az EKE-ként ismert intézményesített formája, ami az 1990-es évek elején Gyergyóban is újraalakult, és kértem ide a felvételemet. Azóta szervezek túrákat csoportoknak, és mindig örömmel tölt el, ha a kirándulótársak ámuldoznak, milyen szép és érdekes helyekre kalauzoltam el őket.

JÁNOSSY ALÍZ

Jó ütemben halad a Bethlen Gábor Kollégium felújítása

Új köntösbe öltözik a nagyenyedi kollégium

Az előre nem látható munkálatok ellenére is jó ütemben halad a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium felújítása. A tanintézet három épületegyüttesének novemberre kell elkészülnie, és azáltal, hogy egy évvel kitolták az elszámolást, Szócs Ildikó igazgató szerint az esetleges csúszások ellenére is tartható lesz a határidő.

• A Bethlen Gábor alapította nagy múltú kollégium

A nagyarányú felújítási munkálatok 2012 nyarán kezdődtek el, a projekt összértéke közel 30 millió lej, amelyből 23 millió vissza nem térítendő európai uniós támogatás, 500 ezer lejjel pedig a helyi önkormányzat járul hozzá a kivitelezéshez. A nagyenyedi polgármesteri hivatal 2011-ben nyerte el a projekthez szükséges uniós támogatást, miután a pályázás érdekében 25 évre szóló haszonbérleti szerződést kötött az ingatlan tulajdonosával, az Erdélyi Református Egyházkerülettel. Az iskola felújításának kivitelezési tervét az egyházkerület saját költségén készítette el, miután 2005-ben visszaszerezte a korábban államosított ingatlant. A felújítási munkálatok során az érintett

épületrészekben a külső és belső restaurálás mellett a villany-, gáz-, víz- és csatornahálózatot is korszerűsítik, kicserélik a bútortárat, 17 osztálytermet számítástechnikai felszereléssel, további tíz termet és laboratóriumot pedig modern didaktikai eszközökkel szerelnek fel.

Az első, legkisebb épület, az elemi restaurálása tavaly júniusban fejeződött be, miután előre nem látható munkálatok adódtak: mivel az ingatlan iszapos talajra épült, alá kellett falazni. Szócs Ildikó igazgató elmondta, műemlék épületről lévén szó, számos előre nem látható munkát adódott, és mivel a projekten belül nem egyenlítődik a számla, a kiadásokat a pályázónak vagy a tulajdonosnak kell majd fedeznie. Az igazgató becslése szerint a tervben nem szereplő összmunkálatok akár a projekt öt százalékát is kitehetik.

A kisiskola restaurálása során a teljes külső és belső felújítása mellett a villanyhálózatot, a fűtési rendszert és az asztalosmunkákat is kicserélték. Ugyanez a folyamat zajlott le a déli szárnyban is, melynek első és második épületén a leánybentlakás működik. A régi hálók helyén 6 személyes, fürdővel is felszerelt szobákat alakítottak ki, új mosdókat hoztak létre, de a folyosók padlózata is megújult. A keleti szárnyban a dokumentációs könyvtár és a múzeum restaurálása zajlik az egyházkerület finanszírozásával, a munkálatok során régi falfestményeket találtak, akárcsak a második emeleti rajzterem melletti szertárban.

Jövőre a projekt második szakaszában technikai eszközök beszerzésére írnak ki tendert, az állandó internetkapcsolat mellett ugyanis modern felszerelés, például interaktív táblák felszerelése is szerepel a projektben.

Az új köntösbe öltöző kollégiumban a munkálatok ellenére zajlik az élet, a neves tanintézetben az általános negatív tendenciák, a csökkenő diáklétszám ellenére sincs ok panaszra. Jelenleg mintegy 700 diákkal büszkélkedhetnek, akik a régi hagyománynak megfelelően Pécskától Pusztináig az ország számos régiójából érkeznek

Enyedre. Többségüket az itt végzett szüleik, nagyszüleik, rokonaik irányítják a kollégiumba, ahova nemcsak a dél-erdélyi szórványból, de számos más olyan térségből is érkeznek gyerekek, ahol a magyarság kisebbségben van.

A diáklétszám enyhén növekvő tendenciát mutat, újságolja az igazgató, aki szerint ez többek között a szakoktatás beindításának is tulajdonítható. Az alma materben más erdélyi magyar tanintézetekkel ellentétben nem féltek a szakmai oktatás felvállalásával együtt járó esetleges presztízsvesztéstől, és joggal: a nyolc éve beindított turisztika-közelelmezés profil sikeresnek bizonyult. „Azt tapasztaltam, ha ezt nem lépjük meg, akkor a diákok egy része román iskolába megy szakmát tanulni” – indokolta a döntést Szócs Ildikó. Ennek megakadályozása végett a szakközépiskolai osztályok mellett szakmunkásképzőt és posztliceális képzést is indítottak, utóbbi főleg az idegenforgalomban dolgozó torockóiak körében népszerű.

A széles körű ösztöndíjrendszer is vonzza a diákokat, ennek is hagyománya van, a nagy múltú intézményben mindig voltak „cipós diákok”. „Szeretnénk a minőségre is ráerősíteni, hogy ne csak a szociális helyzet alapján járjon a juttatás” – magyarázza Szócs Ildikó, aki szerint a pontrendszer alapján odaítélt ösztöndíjnál a tanulmányi helyzet mellett az iskolai életben való részvétel is figyelembe veszik.

A nagy múltú kollégiumot Bethlen Gábor erdélyi fejedelem alapította 1622-ben Gyulafehérváron, 1662-ben Apafi Mihály költöztette Nagyenyedre. Itt működik az ország legrégebbi, a 18. században létrehozott természettudományi múzeuma, amelynek több mint 35 ezer kiállított tárgyból álló, Afrikából, Amerikából, Ausztráliából és Új-Zélandról származó növény- és állattani, paleontológiai, ásványtani állománya van.

PAP MELINDA

Pricopie: törvénytelen, ha a pedagógusok gyűjtik az osztálypénzt

Ajándékokat követelt a szülőktől a tanítónő

Országos botrány robbant ki nemrég annak nyomán, hogy egy bukaresti tanítónő ajándékokat, illetve ezekre jelentős összegű pénzt követelt tanítványai szüleitől. Az ügy nyomán a tanintézet vezetőtanácsa felbontotta a pedagógus munkaszerződését, a tanítónő ellen ráadásul az Országos Diszkriminációellenes Tanács (CNC) is vizsgálódhat, mivel az érintett megkülönböztetett bánásmódban részesítette azokat a gyerekeket, akiktől kapott ajándékot, illetve azokat, akiktől nem. A főváros 10-es számú általános iskolájának pedagógusát, Dana Blândut maguk a szülők buktatták le, akik lefilmezték a tanítónőt, amint ajándékokat követelt tőlük, majd a videót megosztották a világhálón – ennek nyomán bűnvádi eljárás indult a pedagógus ellen. A felháborodott szülők által közzétett rejtett kamerás felvétel szerint a tanítónő éles hangon számon kéri tőlük, miért csak ötven lejty gyűjtöttek fejenként a tanintézet pedagógusainak és vezetőinek karácsonyi ajándék gyanánt. „Ennyi pénzből vegyenek sört az iskola őrző-védőinek! Hát birkák maguk, hogy nem tudják: az ajándékozás balkáni gyakorlata bevett szokás a román állami intézményeknél?” – hangzott a szülőknél szóló „lecke”. Ugyanakkor a videofelvétel az azt mondja a szülőknél: akkor sem kapott ilyen „szegényes ajándékot”, amikor cigány gyerekekből álló osztályban tanított.

Constantin Trăistaru bukaresti tanfelügyelő – aki ügyészégi feljelentést tett Dana Blându tanítónő ellen korrupció gyanúja miatt, a bűnvádi eljárás pedig a tanévkezdés napján beindult – bejelentette: a pedagógus ügyében az iskola vezetőtanácsa dönt. A tanfelügyelő azt is elmondta: a továbbiakban megfigyeli az iskolákat, hogy fényt derítsenek az esetleges korrupciós ügyekre. Az iskola vezetőtanácsa végül január 9-én menesztette állásából a tanítónőt, akinek ügyvédje úgy nyilatkozott: fellebbeznek a döntés ellen. Remus Pricopie oktatási miniszter helyesnek nevezte a tanintézet vezetőségének döntését, szerinte a pedagógusnak többé nincs keresnivalója a tanügyben. A tárcavezető

bejelentette, hogy törvénymódosítást kezdeményez annak érdekében, hogy a hasonló esetek miatt menesztett pedagógusokat véglegesen tiltsák el az oktatói tevékenységtől. Pricopie a botrány kirobbanásakor leszögezte:

osztálypénzt kizárólag a szülők kezdeményezésére lehet gyűjteni a romániai oktatási intézményekben, és törvénytelen, ha a tanítók, tanárok vagy igazgatók révén az iskola kezeli.

K. A.

Nem „követelőznek” a székelyföldi pedagógusok

Hargita megyében nem jegyezték a tanfelügyelőségen az osztálypénzek gyűjtésével kapcsolatos szülői panaszt – nyilatkozta Bartolf Hedvig Hargita megyei főtanfelügyelő. Mint rámutatott: már tanévkezdéskor leszögezték a pedagógusok számára, hogy semmilyen formában ne foglalkozzanak ők az osztálypénzzel. „Sem könyvekre, sem ajándékokra, sem javításokra ne gyűjtsenek, beszéljék meg ezt a szülőikkel, ők gyűjthetnek, ha úgy gondolják, hogy szükség van rá, ők kezelhetik a pénzt is, a pedagógusnak ehhez ne legyen köze” – mondta a főtanfelügyelő. Úgy véli, az a legtisztább, ha a szülői közösségek jogi személyiségű szervezetekbe tömörülnek, például egyesületeket, alapítványokat jegyeztetnek be, és ha ezek a civil szervezetek felajánlanak az iskolának támogatást, akkor azt el lehet fogadni.

Keresztély Irma Kovászna megyei főtanfelügyelő az ügy kapcsán a sajtónak úgy nyilatkozott: tudomása szerint Háromszéken nem gyűjtenek pénzt, és ajándékokat sem vásárolnak az iskolákban. Elmondása szerint a pedagógusok általában virágot kapnak karácsonyra, valamint a tanév elején és végén, de sok szülőnek még ez is megerőltetést jelent. Burus-Siklódi Botond, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ) elnöke szintén úgy vélekedett: elítélendő, ha a pedagógus pénzt kér a szülőktől, ez nem egyeztethető össze a tanítók, tanárok viselkedési normáival, nem törvényes és nem is etikus. A pedagógus közölte, az iskolabarát szülők eddig is segítettek a tanítóknak, osztályfőnököknek az osztályterem szépítésében, a felszerelés korszerűsítésében, a körülmények javításában.

Bíró Blanka

Garanciák a kis létszámú iskolák fenntartására

Gyakorlati és formai változások a közoktatásban

A múlt év végén elfogadott decentralizációs törvény jótékony hatással lenne a közoktatásra – véli a tanügyminisztérium kisebbségi oktatásért felelős államtitkára. Király András szerint érvényesülni fog az önkormányzatiság elve a tanügyben, a kis létszámú nemzetiségi iskolák/tagozatok pedig sok esetben minisztériumi „garanciát” kaphatnak a megmaradáshoz. A hírként tárlt tizenegy osztályos kötelező oktatás pedig nem szenzáció, jelenleg is ennek megfelelően folyik a képzés – csak a törvény szövegét kellett átírni, mondta az államtitkár, aki az érettségi vizsga változásairól is beszélt. Az interjú még decemberben készült, mielőtt az alkotmánybíróság alaptörvény-ellenesnek nyilvánította a parlamenti vita nélkül elfogadott decentralizációs törvényt.

– Eddig is a helyi önkormányzatok tartották fenn a tanintézményeket, min változtat az újabb decentralizáció?

– Több mint egy évtizede a polgármesteri hivatalok a felelősek az épületek állagáért, de most már az oktatás alakí-

pénzt bocsát az állam a rendelkezésére, és mennyivel kell ezt kipótolnia. A helyi tanácsok hatáskörébe kerültek gyermek-paloták, sportklubok, amelyek kiegészítői az oktató-nevelő tevékenységnek, így a helyi önkormányzatok megkapták

is, ahol szórványosodó környezetben vagyunk, vagy ahol nem vagyunk elég reprezentatívak döntéshozói szinten. A tanügyi törvényben megmaradt az az előírás, hogy a létszám alatti osztályokról a minisztérium dönt, s a minisztériumnak a jelenlegi vezetősége – de igazából 2010-től kezdve mindegyik miniszter – támogatta a kisebbségi oktatás fejlődését és fenntartását. Szerintem a labda a helyi közösségek térfelén van, nekik kell eldönteniük, hogy milyennek is szeretnék az oktatást...

– Értsük ezt úgy, hogy egy-egy településen, amelyiken, mondjuk, nagyon kis létszámú magyar iskola működik, azt akkor is fenntartják, ha a diáklétszám vagy az ésszerűség nem indokolja?

– Igen, de nem ott, ahol például egy községben belül van négy, létszám alatti iskola. Ott meg kell találni a mindenki számára legjobb megoldást az átcsoportosításra. De ott, ahol egy településen egy iskola működik nagyon kevés gyerekekkel, mindenképp megkapják a támogatást a fenntartáshoz. A törvény azt írja elő, hogy a kis létszámú vagy létszám alatti kisebbségi osztályok megmaradhatnak minisztériumi jóváhagyással, de mondom, nem azt jelenti, hogy egy településen belül fenntartunk öt iskolát kevés gyerekekkel. Vagy a városokban sem tudunk egy kerületben két-három létszám alatti iskolát vagy tagozatot működtetni.

– Például Arad megyében Bélzerénden és Gyorokon nagyon kevés gyerek tanul a magyar iskolában, de ha a helybéliek kérik, megmaradhatnak az intézmények, van egyfajta garancia erre?

• Király András: „Nem kell mindent tudjon a gyerek, hanem legyen meg az általános műveltsége, és aztán azt mélyíti el, amihez kedve van.”

tásába, a színvonalba is lesz beleszólásuk, illetve azért is felelnek. Én nyomatékosítom, hogy végre megszületett a decentralizációs törvény, amely érinti a tanügyet is. E szerint a helyi tanács és polgármesteri hivatal minden évben betérjeszti az iskolahálózat tervét a tanfelügyelőségnek jóváhagyásra, és ez felkerül a minisztériumba. Ezáltal a helyi tanács pontosan tudni fogja, hogy hány osztály lesz egy iskolában, hogy mennyi

mindazokat a jogosítványokat, amellyel eldönthetik azt, hogy milyenné akarják tenni az oktatás egészét.

– Ennek milyen hatása lesz a nemzetiségi – a mi esetünkben a magyar – oktatásra?

– Ott, ahol rendelkezünk megfelelő képvisellel a helyi tanácsban, illetve magyar polgármester, alpolgármester van, mindenképp pozitív hatása lesz. De figyelembe vettük azokat a helyzeteket

– Igen, de ez két különböző eset. Gyorokon a csángótelepi iskola és óvoda az egyetlen magyar tannyelvű intézmény, ott mindenképp megkapják a segítséget, hogy működjön, ne szűnjön meg, de kell a helyiek támogatása is, legalább a gyereklétszám állandósítása tekintetében. A bélzerendi iskola mellé tennék néhány kérdőjelet: egyrészt a községnek magyar polgármestere és magyar többségű helyi tanácsa van, más-

„Rá fogunk térni a Nyugat-Európában már elterjedt transzdiszciplináris felmérésekre. Aki 2015-től ötödikes, illetve kilencedikes lesz, új típusú képességvizsgán és érettségien vesz részt.”

részt a község más településeinek működik magyar nyelvű képzés. Nekik kell megtárgyalniuk, hogy mi a jobb: négy-öt gyerek legyen előkészítő osztálytól negyedikig egy csoportban egy pedagógussal, vagy elviszik őket egy nagyobb közösségbe a községen belül, ahol saját korosztálybeliakkal tanulhatnak együtt egy-egy tanítónőnek vagy tanítónak az irányítása alatt. Végül is ha a helyi tanács ezt megengedheti, és fenn tudja tartani a szétszórtságot, ám legyen, de én nem ezt tanácsolnám.

– Mikortól fogunk áttérni a tizenegy osztályos kötelező oktatásra, amiről a hírek szóltak?

– Már áttértünk, csak éppen be kellett vinni a törvénybe. Mert a törvény azt mondja, hogy tíz osztály a kötelező, de aztán kötelezővé tettük az előkészítőt, a „nulladik” osztályt, és az is egy év, ezt kellett a szövegben kijavítani. Tehát nem tizenegy osztályt fognak járni a gyerekek, hanem előkészítőt és még tíz osztályt. Mármint azok, akik nem akarnak érettségizni. Vannak olyan elképzelések, hogy az óvodai nagycsoport is kötelező lesz, mint sok nyugat-európai országban, ha egy kicsit gazdaságilag fejlődünk, és ha tényleg a bruttó nemzeti össztermék hat százalékát fordítják majd a közoktatásra, s akkor tizenkét év lesz a kötelező oktatás. Most már nem négy-négy-négy évre

tagolódik az iskola, hanem öt-négy-négy évre. Ötől nyolcadikig lesz a gimnázium, kilenctől tizenkettedikig pedig a líceum alsó és felső tagozattal.

– Változik-e valami az érettségi tekintetében?

– Annyiban változik, hogy figyelembe vesszük, hogy háromféle végzős középiskolai osztály van: az elméleti és szakmai, illetve a tehetséggondozói. Utóbbihoz tartoznak a sportiskolák és művészeti iskolák. Az elméleti oktatásban részesülők valamivel nehezebb román és magyar nyelv és irodalom tételt kapnak az érettségien, mint a másik két kategória, amelyeknek a tanult óraszámuknak megfelelően állítják össze a vizsgafeladatokat. Matematikánál már megvolt ez a különbség, hogy kik vizsgáznak matek 1-ből, illetve matek 2-ből. Rá fogunk térni a Nyugat-Európában már elterjedt transzdiszciplináris felmérésekre. Aki 2015-től ötödikes, illetve kilencedikes lesz, új típusú képességvizsgán és érettségien vesz részt, amikor eljut a nyolcadik, vagy a tizenkettedik osztály végéhez. Azért a cikluskezdő osztályokra vonatkozik ez, mert a törvény szerint, ha változtatjuk a vizsgarendszert, csak a ciklus elejével kezdhethetjük, hogy legyen négy év a félkészülésre, szokja meg a diák és pedagógus egyaránt, hogy mik lesznek a követelmények. Sokat beszélünk arról, hogy Románia az utolsó helyeken kullog a nemzetközi PISA-felméréseken, amelyek igazából nem nehezek. Csakhogy, ahol ilyen felmérés van, ott más a tanterv. Ott értelmezésen, érthetőségen és alkalmazáson van a hangsúly. A román tanügy meg egy ilyen biflázó-, magolórendszerre épült, amelyben mindent meg akartunk tanítani, ötödiktől a gyerekek úgy foglalkoztunk, mintha matematikus, filológus vagy történész volna, s mire eljutott az egyetemre, azt se tudta, hol áll a feje, és erre mit lát – hogy ugyanazt tanulja, kicsit bővebben. Megkérdezték egyszer tőlem, hogy mennyire bízom ebben, és azt mondtam, hogy bízom, mert rájövünk arra, hogy tényleg a jövőnek nevelünk, és a jövő számára kell felkészítsük a gyerekeket. Nem kell mindent tudjon a gyerek, hanem legyen egy általános műveltsége, és aztán azt mélyít el, amihez kedve van.

Tizenegy osztály lesz kötelező

A következő tanévtől bevezetik a 11 osztályos kötelező oktatást Romániában, 2019-től pedig a PISA-felmérések mintájára alakítják át az érettségi vizsgát és a gimnáziumi felvételt – egyebek mellett ezt tartalmazza egy, január közepén elfogadott sürgősségi kormányrendelet. A két éve hatályos oktatási kerettörvény tíz osztály elvégzését tette kötelezővé, beleértve az iskolai előkészítőt (úgynevezett nulladik) osztályt és a kilencedik osztályt, amelyet az általános iskola felső tagozatához sorolt. A kormányrendelet szerint a kilencedik visszakerül a középiskolához, amelynek első két évét – elméleti vagy szakközépiskolában – kötelező lesz elvégezni. Az egyetemnek 2014-től már nem rendezhetnek olyan felvételt, amelynél a középiskolai osztályzatok is számítanak: a jelentkezőket csak az érettségi jegyeik és/vagy az egyetem által szervezett felvételi vizsgán elért teljesítményük alapján lehet rangsorolni.

A romániai oktatásban jövőre megkezdődik a több tudományterületet érintő, interdiszciplináris oktatási vizsgarendszerre való áttérés előkészítése, a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) által meghonosított, háromévente elvégzett úgynevezett PISA-felméréseket véve alapul. Az első PISA-típusú érettségire 2019-ben kerül sor. Remus Pricopie oktatási miniszter szerint azért csak akkor, mert nem lehet a vizsgákon a tantárgyközi kereszt-kompetenciák alapján értékelni a diákok teljesítményét, ha nem erre készítették fel őket. Az áttérést a 2014-ben induló ötödik és kilencedik osztályokban kezdik el.

Az OECD összetett felmérésorozattal vizsgálja a 15 éves tanulók természettudományi műveltségét és alkalmazott matematikai, illetve szövegértési képességeit. A nemrég közzétett 2012-es eredmények szerint Románia elmarad az OECD-átlagtól és a magyar diákok eredményeitől is.

PATAKY LEHEL ZSOLT

Merénylet

A hazai oktatási rendszer több sebből vérzik – ez nem újdonság. Jómagam tizenvalahány éve beszélek, írok róla különböző fórumokon – persze tejesen hiába. Amióta viszont anyaként vagyok (társ)szenvedőalanya a rendszernek – na, ez egy egészen új élmény.

Képzelnének el egy szülői értekezletet. Huszonvalahány szülő, osztályfőnök, esetleg néhány tanár a teremben.

egész, persze másképp kellene csinálni, de hát... EZ VAN, NINCS MIT TENNI.

Hazamegyünk.

A legfontosabb dolgokat tévesztjük szem elől

Végül is jó beszélgetés volt, sok probléma szóba került, és a tanárok nagyon nyitottak – nyugtatom magam –, lám, a tanár úr is elismerte, hogy tejesen

Másrészt arról sem beszél senki, hogy ez a rengeteg információ aztán ennek az ellenőrzése, számonkérése, teljesítendő terve és még Isten tudja micsodája mire is készíti fel a gyereket. Az újabb vizsgákra? Ez volna újabban a gyermekkor értelme és célja? Hogy bizonyos szintű felméréseken megfelelően teljesítsenek? És aztán? Mikor már tényleg kint vannak az életben? Az lenne újabban az érettség bizonyítéka, hogy van egy szintizes diplomája valakinek?

Az én gyermekemnek is egy gyerekkor van

Az én gyermekemnek is, mint mindenki másnak, egy élete, egy gyermekkor van. Ideje túlnyomó részét azzal tölti, hogy mindent megtesz azért, hogy megértse, megtanulja, asszimilálja mindazt, amit az iskolában tanítanak neki. Naponta birkózik olyan tananyaggal, ami csak a tanterv része, semmilyen elméleti vagy gyakorlati haszna nincs. „Leadják” neki, mert le kell. Dolgozatot ír belőle, mert ez a követelmény. A tanár is tudja, hogy nem így kellene, a szülő is. A gyermek unja, utálja, szorong – ezzel telik évente kilenc hónap az életéből. Hogy ezáltal milyen felnőtt lesz belőle? Hát volna egy rá egy-két tippem...

Ugyan ki hatamazott fel minket arra, hogy így eljártsszuk, elfecséreljük ezt a drága időt? Honnan az arrogancia, amivel csupán vállat vonunk, mondván: ilyen a rendszer?

A merényletnek mindannyian elkövetői vagyunk. Nemcsak a politikum, nemcsak a tanfelügyelők, nemcsak a miniszterek, nemcsak a tantervek mögé bújó tanárok. Mi mindannyian, akik naponta iskolába küldjük gyerekeinket. A jövőnket gyilkoljuk.

P. S. A cikkben leírt szülői értekezlet története több, különböző iskolában lezajlott esemény eszenciája. Esetleges hasonlóság bármelyik konkrét tanintézményben történetekkel pusztán a problémák általános voltának tudható be.

Fotó: TÓTH ORSOLYA
KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

- **Illeszkedés a rendszerbe.** „Ideje túlnyomó részét azzal tölti, hogy mindent megtesz azért, hogy megértse, megtanulja, asszimilálja mindazt, amit az iskolában tanítanak neki.”

Szülők: keveslik/sokallják a házi feladatot, nehéz a román, unalmas a magyar, érthetetlen a matek, miért van heti két történelemóra egy helyett, miért nincs pluszóra angolból és különben is nehéz a iskolatáska. Tanárok: a gyerekeknek hol házi feladata, hol füzet nincs; igen, kell a munkafüzet, csak abból tudunk dolgozni, a tankönyv fabatkát sem ér; nem, nem lehet kikerülni a gyerek számára teljesen érthetetlen és felesleges tananyagot, muszáj „leadni”, vizsgára, felmérésre, felvételire, érettségire késztülünk.

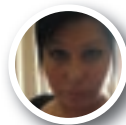
Emelkedik a hangerő, növekszik a feszültség. Mikor már elviselhetetlen lenne a hangzavar, az osztályfőnök békítő hangon zárja a többórás találkozót: mindenkinek nehéz, persze embertelenül sok a tananyag, fárasztó ez az

felesleges 12 éves magyar gyereknek román esszét írni a lírai énről. És a másik tanárnő is mondta, hogy a legszívesebben ő sem nyomasztaná a teljes és részleges hasonlással az ötödikeseket, ha nem hozták volna be a hatodik végére az év végi ellenőrző vizsgát. És az igazgató is mondta, hogy sajnós...

És itt elszakad a cérna. Sajnos. Mert a nagy ronda igazság az, hogy mi, felnőttek: szülők, tanárok, igazgatók, miniszterek csak beszélünk, írunk, vitázunk és közben teljesen szem elől tévesztjük a két legfontosabb dolgot.

Egyrészt azt, hogy miközben hat-százszor változik a tanügyi törvény, nyilván azért, hogy egyre jobb legyen (pfúj), generációk nőnek fel úgy, hogy senki sem érti, mit miért tanulnak, miért ennyit, és miért ezzel a módszerrel.

ALBERT ANTAL
ORSOLYA

„Nem a történelem hoz létre bennünket, mi magunk hozzuk létre a történelmet”

Stephen Hawkingnak, a világ egyik legnagyobb kortárs gondolkodójának és Leonard Mlodinownak *A nagy terv – új válaszok az élet nagy kérdéseire* című, a budapesti Akkord kiadónál 2011-ben magyarul napvilágot látott könyve univerzális kérdésekre keresi a választ. Mikor és hogyan kezdődött az univerzum története? Miért vagyunk itt? Miért van

leszármazottai vagyunk, és megmutatják, miként jelzi előre az elmélet a „multiverzum” létezését – amely elképzelés szerint a miénk csak egyike annak a rengeteg univerzumnak, amelyek mindegyikében eltérő természeti törvények uralkodtak, és amelyek mind spontán módon a semmiből bukkantak elő. Emellett Hawking és Mladinow megkérdőjelezi a

ott valami a semmi helyett? Mi a valóság természete? Miért vannak a természet törvényei olyan pontosan beszabályozva, hogy éppen megengedjék a hozzánk hasonló lények létezését? És végül a világegyetemünkre érvényesnek látszó „nagy terv” bizonyítékot jelent-e egy jóindulatú Teremtő létezése mellett, aki mozgásba hozta a világ fejlődését – vagy a természettudomány más módon választ ad erre a kérdésre? Stephen Hawking és Leonard Mlodinow legújabb könyvében brilliánsan szellemes, ugyanakkor egyszerű és közérthető nyelven mutatják be az univerzum rejtelmére vonatkozó legfrissebb tudományos elképzeléseket. Elmondják, hogy a kvantumelmélet szerint a kozmosznak nem egyetlen létezése vagy történelme van, hanem az univerzum minden lehetséges történelme egyidejűleg létezik. Amikor ezt az univerzum egészére alkalmazzuk, az elképzelés megkérdőjelezi az ok és okozat viszonyának hagyományos felfogását. A szerzők szerint az a tény, hogy a múlt nem ölt határozott formát, azt jelenti, hogy nem a történelem hoz létre bennünket, hanem mi magunk hozzuk létre a történelmet, azáltal hogy megfigyeljük a múltat. A szerzők kifejtik, hogy mi magunk is a korai világegyetemben fellépő kvantumfluktuációk

valóság hagyományos fogalmát, amikor felállítják a valóság „modellfüggő” elméletét, mint a legjobb elméletet, amelynek felfedezésében reménykedhetünk. Végül megvizsgálják az M elméletet mint a minket és az egész világegyetemünket irányító törvények magyarázatát. Ez az elmélet jelenleg az egyetlen életképes jelölt arra, hogy a „mindenség elmélete” legyen. Ha sikerül bebizonyítani az elmélet helyességét, írják a szerzők, akkor ez lesz az az egyesített elmélet, amelyet már Einstein is keresett.

A nagy terv bármely más könyvnél informatívabb és provokatívabb útikalauz azon felfedezések világába, amelyek megváltoztatják világképünket, és alapjaiban fenyegetik legjobban kedvelt elképzeléseink némelyikét.

A romániai olvasó webshop@gabo.hu címen érdeklődhet a könyv megrendelésének feltételeiről.

LAKATOS ANDRÁS

Jó testvér nem verekszik

nem veszi el a másik babáját,
nem vágja fel a macsó hasát,
és a csokit két egyenlő
adagra osztja.
Nem bömböl, harap, karmol és
rúg, ha a másik vérszemet kap,
és fiókját kifosztja.
Jó testvérnek többet ér

ugrókötélnél csend és béke.
Tudja, milyen sáros terep
a civakodás és környéke.
Jó testvér nem árulkodik
akkor sem, ha nagyon rossz.
Ha nagy, megvédi a kicsit;
ha kicsi, nem használja ki
azt, hogy ő milyen fontos.
Jó testvér kacagni tud, főként
saját magán, és bölcs, nyugodt,
mértékletes, mint a gyümölcs
a fán.

A rossz testvér

a világ közepe: legtöbbször észre
sem veszi, ha például nem beszélnek
vele. Ha mindent ráhagynak:
legyen már megint igaza.
A rossz testvér, becsszóra, csak
duzzogni jár haza. Mindene van
és gyűjtöget, és ez mind nem elég.
Bármiről van szó, nála a

• Rajz: FARKAS ILONA JANKA, 5. OSZTÁLYOS

tonna a mennyiség.
Ül kincsesdombja tetején:
pulykakakas és páva. Felülről nézi –
ez neki a világ biztonsága.
De nehogy azt hidd, percig is
boldogan elvan így. Lila a dühtől,
méregzöld vagy kanárisárga,
mert a kék, fületlen csuprodra
irigy.

Májusban lesznek az országos felmérések

Május 6–29. között szervezik meg az országos felméréseket a másodikos, negyedikes és hatodikos diákok számára – jelentette be az oktatási tárca. Ez két felmérési szessziót jelölt ki, a másodikik azon gyerekek számára, akik az elsőről megalapozott indokkal hiányoztak. A jegyek nem kerülnek be a naplóba. Az oktatási minisztérium www.edu.ro című honlapján közzétettek értelmében a felmérés első szessziójára május 6–15., a másodikra május 20–29. között kerül sor. A tételeket az Országos Felmérő- és Vizsgáztatóközpont dolgozza ki, azok megfelelnek az érvényben levő tanterveknek – tájékoztat az oktatási tárca. „Ezek a felmérők nem mostani találmányok, már a 2011-es tanügyi törvényben is szerepelnek. A tanulók felkészültségét akarjuk ellenőrizni, és lehetőséget akarunk nekik nyújtani, hogy hozzászokjanak az ilyen vizsgákhoz” – nyilatkozta Remus Pricopie oktatási miniszter. A tárcavezető szerint a vizsgákkal „az egész rendszer felmérésére” is törekszenek, hogy hat év múlva, amikor be kell vezetni a PISA-teszt jellegű vizsgákat, a mostani másodikosok számára már megszokott legyen ez a fajta felmérés.

RMDSZ: számos oktatási program zajlott tavaly

Az elmúlt év mintegy 17 programjáról számolt be tavalyi évértékelőjében Magyarai Tivadar, az RMDSZ oktatási főosztályának vezetője. Mint mondta, a 2013-as év egyik kiemelkedő programja a gyerekek számára román iskolát választó családok motivációinak feltárása volt. „Ez olyan kutatás volt, amit még 2012-ben kezdtünk meg helyi pedagógusok és egyetemi hallgatók bevonásával. Ennek eredményeit novemberben Budapesten, illetve december közepén Kolozsváron a nagyvárosi szórvány tematikájú konferencián mutattuk be” – magyarázta Magyarai. Az oktatásért felelős főtitkárhelyettes a 2013-as év történéseiből kiemelte, hogy Erdély-szerte megkezdődött az a szakmai egyeztetéssorozat, amelynek eredményeként az RMDSZ megújított oktatási programját a helyi sajátosságokat tükröző regionális cselekvési tervekkel egészíti ki. Magyarai Tivadar a Minden magyar gyermek számít beiskolázási kampány sikerét is hangsúlyozta, de pozitívnak értékelte az Erettségi.ro weboldal hatását is.

Átszervezés: aggódik az RMPSZ

Aggodalmának adott hangot a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ) a tanügyi rendszerben várható átszervezések miatt. A szövetség legutóbbi elnökségi ülésén állásfoglalásban tiltakozott az ellen, hogy az átszervezés kapcsán az illetékesek kizárólag pénzügyi szempontokat vesznek figyelembe. Ebben arra is felhívják a figyelmet, hogy miközben Romániában a tanügyi törvény értelmében az oktatás országos prioritásnak számít, a 2014-es költségvetés nem biztosítja egy minőségi oktatási rendszer működtetését. „A beiskoláztatási módszertanban levő megszorító intézkedések az egész romániai közoktatási rendszert érintik, de hatványozottan kihatnak a kisebbségi oktatásra: veszélyeztetik a vidéki kisiskolák létét, komoly összevonásokat írnak elő a városi iskolák esetében, megnehezítik a bentlakást is működtető intézmények helyzetét” – olvasható az állásfoglalásban. Ebben arra is rámutatnak, hogy a fejkvótarendszer sok esetben akkor sem biztosítja az iskolák működését, ha az osztályok átlagos vagy maximális létszámúak. „Belátjuk, hogy indokolt esetben szükség van az iskolahálózat racionalizálására, viszont elhibázott az oktatási rendszert teljes mértékben pénzügyi szempontoknak alávetni, hiszen ez az oktatási folyamat minőségbiztosításának rovására történik” – hangsúlyozza a szakmai szervezet. Ennek elnöksége azt is kifogásolja, hogy miközben módosító javaslatokat fogalmazott meg a tankönyvek pályázatát, elbírálását, fordítását, megjelentetését és terjesztését szabályozó, nemrég közvitára bocsátott módszertan kapcsán, a minisztérium illetékesei ezeket nem vették figyelembe. „Tiltakozunk az eljárás ellen, amely kisebbségi jogainkat csorbítja, hátrányos helyzetbe hozza az anyanyelvű oktatásra jogosult tanulókat és azokat az intézményeket, kiadókat, amelyek a kisebbségi oktatás tankönyveinek kiadásában érdekeltek” – fogalmaznak.

Bíróságon küzdenek a városi iskoláért

A Bihar megyei törvényszék közigazgatási osztályán próbálja meg érvényteleníteni a nagyvárosi RMDSZ-frakció a helyi tanács azon határozatát, amellyel az önkormányzat decemberben megvonta a Juhász Gyula Általános Iskola jogi személyiségét. A Szabó József, Ritli

Csongor és Sárközi Zoltán aláírásával ellátott keresetet január elején iktatták, a beadványban a felperesek többek között érdek-összeférhetetlenségre hivatkoznak. A nagyvárosi önkormányzat decemberi rendkívüli ülésén heves vitát váltott ki a 2014–2015-ös tanév iskolahálózatára vonatkozó terv, amely gazdasági szempontokra hivatkozva a Biharpüspökiben található tanintézetet a Szacsvey Imre Általános Iskola hatáskörébe rendelte, óvodai csoportjait pedig egy román óvodához sorolta. Bár az RMDSZ-frakció már akkor több problémát jelzett, a többségi szociálliberális tanácsosok azonban jóváhagyták Ilie Bolojan polgármester javaslatát.

Ismét lesz drámaosztály Szentgyörgyön

A 2014/15-ös tanévtől is indul drámaosztály a sepsiszentgyörgyi Plugor Sándor Művészeti Liceumban, a május végén esedékes felvételre már elkezdődött a nyolcadik osztályosok felkészítése. A sepsiszentgyörgyi tanintézetben 2000 óta működik az ország egyetlen magyar nyelvű drámatagozata, amely az előző években, az országos színészmesterség-tantárgyversenyeken több alkalommal elnyerte a legjobb romániai drámatagozatnak járó minisztériumi díjat. 2013-ban szintén jól szerepelt a tagozat, hiszen az országos versenyen, egyéni kategóriában II. és III. helyezést értek el a sepsiszentgyörgyi diákok. A drámaosztály komplex szakmai képzés, amelynek fő célja a tizenévesek személyiségének fejlesztése. A szaktananyagok segítségével azt a folyamatot járja be, amely során a kamaszok közel kerülnek önmagukhoz, kialakul a verbális és nonverbális kommunikációjuk, kíváncsiak lesznek társaikra és a világra, felvállalják önmagukat, megnyílnak, levetkőzik gátlásaikat, fejlesztik gondolkodásmódjukat, kialakul a lelki érzékenységük és finomságuk úgy, hogy közben szakmai ismeretre és jártasságra tesznek szert. A felvételin a próbák szerepelnek: kötetlen beszélgetés, olvasás első látásra, egy irodalmi szöveg (vers/próza) elmondása, ritmikai gyakorlatok, ének, valamint különböző fantáziajátékok.

Elkezdődött a külhoni magyar felsősök éve

Száznegyvenmillió forint, azaz több mint 2 millió lej jut idén a külhoni ma-

gyar felsősök éve programra, amelynek középpontjában a tehetséggondozás, a pályaorientáció, a személyiségfejlesztés és a tudományok megszerettetése áll. Répás Zsuzsanna nemzetpolitikai helyettes államtitkár szerint a cél továbbra a külföldi magyar oktatás megerősítése és vonzóvá tétele a magyar szülők, diákok számára. Elmondta, idén is állítanak össze módszertani csomagot, szerveznek konferenciákat, pályaorientációs tréninget is. Az egyik konferencia kifejezetten a természettudományok oktatására fókuszál majd, a másik témája a tehetséggondozás lesz. Két körút is indul a Kárpát-medencében, az egyik pályaorientációs tréning lesz, míg a másik témája gazdasági-pénzügyi-üzleti jellegű. Emellett továbbképzéseket is terveznek pedagógusoknak. Pályázatokat is hirdetnek, az egyik a külföldi magyar iskolák természettudományos oktatásának megerősítését célozza, a másik az óvoda- és iskolapedagógusok együttműködését segíti elő. Továbbfejlesztik a Ringató programot, hogy az a legkisebb szórányletelepülésre is eljusszon. Ugyanakkor vitakörök indítását is tervezik. Répás Zsuzsanna szerint a tematikus programokat a nemzetpolitikai stratégia alapján dolgozták ki. Emlékeztetett, hogy 2012-ben a külföldi magyar óvodák éve volt, míg tavaly a kisiskolák évét tartották. Répás Zsuzsanna a programindító rendezvényen a *88 magyar találmány* című kötetet adta át a külföldi magyar pedagógusszövetségek képviselőinek, kérve, hogy a további példányokat juttassák el a külföldi magyar iskolákhoz.

Román nyelvleckék Sepsiszentgyörgyön

A használható román és magyar nyelvtudás érdekében indított képzést Sepsiszentgyörgyön Cziprián Kovács Loránd egyetemi tanár. A cél egymás megértése a hétköznapiakban is. A pedagógus magyar gyerekek számára tart román nyelvórákat, hiszen, mint magyarázta, az iskolai románnyelv-oktatás nem megfelelő volta miatt a legelmeibb szavakon is fennakadhat bárki még akkor is, ha kívülről tud többszakaszos verseket. Az általános iskolásoknak szervezett román órákat heti két alkalommal tartják, a diákokat korosztály szerint két-két csoportra osztják. Cziprián Kovács Loránd ugyanakkor szervezett magyar nyelvtanfolyamot is tart román anyanyelvűek számára, melynek célja a hétköznapiakban használt magyar

nyelv megtanítása a székelyföldi román lakosok számára. A nyelvkurzus 14 hétig tart, és 28 óra magyarnyelv- és irodalomoktatást, valamint 28 óra művelődéstörténetet tartalmaz. A tanfolyamok január 15-én kezdődtek az Babeş-Bolyai Tudományegyetem sepsiszentgyörgyi épületében, a képzés ötven lejbe kerül. Iratkozni a titkárságon lehet.

Próbaérettségi tizenegyedikben is

Nemcsak a nyolcadikosok és tizenkettedikesek, hanem a tizenegyedikesek számára is szerveznek próbaérettségit idén – derül ki az oktatási tárca honlapján közzétett, az ideai próbavizsgákra vonatkozó rendelet tervezetéből. Eszerint a próbavizsgák célja, hogy a diákok megszokhassák az országos felmérés és az érettségi szabályait, ezáltal pedig jobb eredményeket érthessenek el a záróvizsgákon. A tervezet a különböző tantárgyak vizsgatematikáját is megadja: a nyolcadikos számára román nyelv és irodalomból, magyar nyelv és irodalomból, illetve matematikából szerveznek próbavizsgát. A tizenegyedikesek románból, magyarból, matematikából és történelemből próbaérettségiznek, míg a végzősök románból, magyarból, matematikából, történelemből, fizikából, kémiából, biológiából, informatikából, földrajzból, logikából, érvelésből és kommunikációból, pszichológiából, gazdaságtanból, szociológiából és filozófiából mérhetik fel tudásukat. Az oktatási tárca honlapján az ideai érettségi tételmintáit és a javítókulcsokat is közzétették. Az érdeklődők a Subiecte2014.edu.ro honlapon, az Érettségi (Bacalaureat) link alatt továbbhaladva tekinthetik meg ezeket.

A fogyatékkal élők kevesebb mint öt százalékának van munkahelye Romániában

A fogyatékkal élők kevesebb mint öt százalékának van munkahelye Romániában, amit a megfelelő oktatás és az adókedvezmények hiányának, illetve az akadálymentesítés alacsony szintjének tulajdonít a fogyatékkal élők országos szervezete (ONPHR). A közpolitikai intézet adatai szerint tavaly a nyilvántartott 623 ezer, fogyatékkal élő ember 4,6 százaléka rendelkezett munkaszerződéssel Romániában.

Az érdekvédelmi szervezet felméréséből kiderült: a fogyatékkal élő fiatalok képzettsége jóval alacsonyabb az országos átlagnál, 19 százalékuk egyáltalán nem járt iskolába. A megkérdezettek

egyharmada ezért a speciális oktatási módszerek hiányát okolja, 25 százalékuk pedig a megfelelő képzésű tanárokat.

Újdonságok a MOGYE-re felvételizők számára

Megváltozik a biológia-könyvjegyzék a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem (MOGYE) általános orvosi és fogorvosi karára felvételiző diákok számára. A szenátus január 15-ei ülésén megszavazták, hogy a 2014-es felvételi vizsgára az Egyesült Államokban használt könyv anyagát kéri biológiából. A MOGYE megvásárolta a Barron's Kiadónál megjelent *Anatómia és élettan az orvosi szakokra való felvételi vizsgához* című könyv szerzői jogát, s ebből fogják összeállítani a tesztvizsga kérdéseit. A szóban forgó könyvet az Editura University Press kiadásában februártól az egyetem könyvesboltjában vagy on-line lehet megvásárolni. A vizsgán 100 kérdésre kell választ adniuk a felvételizőknek, amelyekből 90-et az egyes fejezetek végén levő ellenőrző kérdésekből választanak ki (csak egy megoldásos és igaz/hamis típusú kérdések). Azon diákok számára, akik fizikából vagy kémiából készülnek, változatlan marad a felvételi anyag. A szenátus szavazott arról is, hogy ha megkapják az engedélyt, a fogorvosi karon hároméves megelőző fogászat és szájhygiénia-képzés indul 30 hallgatóval, évi 3000 lejes tandíjjal, a gyógyszerészeti karon a gyógyszerészasszisztens szak helyett egészségügyi kozmetikára hirdettek meg 40 fizetéses helyet évi 3000 lejes tandíjjal. Az általános orvosi karon az idén is 135-135 államilag támogatott helyre hirdetnek meg felvételt, s a fizetéses helyek száma 80. A tandíj évi 8000 lej. A katonatorvosi szakra 10 hallgatót vesznek fel. Megduplázódott az angol szakon meghirdetett helyek száma, ahova összesen 100 hallgatót vesznek fel 5000 eurós tandíj ellenében. Az egészségügyi asszisztensi szakra 15-15 államilag támogatott helyre lehet felvételizni, a fizetéses helyek száma 70, a tandíj 4000 lej. A fogorvosi karon 35-35 tandíjmentes fogorvosi hely lesz, ami a 30 tandíjköteles hellyel egészül ki, a tandíj 8000 lej. Az egyetemen több szakon indítanak mesterképzést, és 36 tandíjmentes és 30 tandíjköteles helyre vesznek fel doktorandusokat – olvasható az egyetem honlapján.